

”Du skjønne, vi e de ville bak fjella!”

En casestudie av innovasjonspraksisen i Laukvik



Av Anette Solli

Høst 2010



"Du skjønnne, vi e de ville bak fjella!"

En casestudie av innovasjonspraksisen i Laukvik

Av Anette Solli

Materoppgave i Samfunnsgeografi

Institutt for sosiologi og samfunnsgeografi

Universitetet i Oslo

Høst 2010

Djevelens port

*I Storm og uvær som stille
Dere reiste så mang en gang.
Og hjem dere også da vilde,
for veien var jo ei så lang.
Men havet det brøt med skumsprøyt og kav
og leia, den var ikke blid.
Noen av dere, fikk se lysene hjemme,
og så forsvant det i brenningens grav.
Å hvorfor så nær og ikke helt frem,
vi ropte alle som en.
Tenk å komme nesten helt hjem,
og så lukke øyet igjen.
Men livet må leves om sorgen er stor
for hustru og barn, for far og for mor.
Kun minnene lever, og vi lyser fred
Over de tapre, som kjempet og stred.
Du fikk ingen kiste,
du fikk ingen krans,
ei klokke, ei salmesang.
De skumhvite bølger de går uten stans,
over leie på brune tang.*

Kurt Solberg

Forord

Sett at jeg bor i en by hvor det er en naturlig flyt av mennesker som kommer og går så har det vært veldig lærerikt å få komme til et lokalsamfunn der stedets eksistens ikke blir tatt for gitt. Det har lært meg mye om sårbarheten, men samtidig styrken som ligger i å være bevisst stedet der en bor. Så tusen takk til alle mine intervjuinformanter og alle innbyggere som gav meg så mye kunnskap og som gjorde oppholdet helt supert og hele gjengen på Innversvingen treningssenter, ABBA for alltid, press, press, press! En stor takk til ”Storbonden” for din positivitet og de gode samtalene om stedsutvikling og til kinesiologi ekspertinnen som hjalp meg da havgapet nesten veltet meg over ende der oppe!

Innovasjon interesserer meg fordi begrepet i seg selv impliserer en positivitet mot at ting kan forandre seg til det bedre enten det er en ny kombinasjon av det gamle eller helt nye ideer og sammensetninger. Videre så er tanken om at mennesker gjør noe med sine ideer og setter det ut i livet i seg selv en handling som er beundringsverdig fordi det ikke er selvsagt at ideer går fra det abstrakte til det konkrete. Disse ideene som kommer til live i virkeligheten kan også være mye mer enn det som kan selges fordi jeg tror at lysten hos et menneske til å fornye og å finne nye veier kan brette seg ut på en betydelig mer nyansert og uforutsigbar måte enn hva den markedsorienterte og konkurransebaserte innovasjonen antyder. Med det sagt og uten å avsløre for mye av oppgavens innhold vil jeg takke min veileder Stig- Erik Jakobsen. Du så hva jeg ville og hjalp meg framover med lærerike tilbakemeldinger. Jeg har lært verdifulle metoder for å framstille empiri på en forståelig og klar måte

Til alle mine venner og kjære; dere er de beste!

Tilslutt til mamma, takk for at du alltid hjelper meg når jeg surrer rundt, du er en stjerne!

Neuberggata/Majorstuen, november 2010.

Anette Solli

Innhold

1. Introduksjon	7
1.1 Oppgavens hensikt	7
1.2 Oppgavens problemstilling og oppbygging	8
1.3 Oppgavens kontekst: Laukvik	9
2. Teoretisk tilnærming: Innovasjon	11
2.1 Innovasjonsteoriens oppdelte form	11
2.2 Innovasjon som en kreativ handling.....	11
2.2.1 Innovasjon og kreativitetens karakter.....	12
2.2.2 Den kreative destruksjonen	13
2.3. Innovasjon som en entreprenøravhengig kreativ handling	14
2.3.1 Kategorisering av entreprenører.....	16
2.3.2 Selvrealiserings entreprenørskap.....	17
2.3.3 Lokalsamfunns entreprenørskap.....	17
2.4 Innovasjon som en stedsavhengig kreativ handling.....	19
2.4.1 Stedets rolle som en innovasjons ramme	19
2.4.2 Aktørene og lokalsamfunnet	21
2.4.3 Aktørers møte med lokale normer og regler	22
2.4.4 Motivasjon og perspektiver på lokaløkonomien.....	23
2.5 Oppsummering på teoretisk tilnærming.....	24
3. Kvalitativ Metode	26
3.1 Case Studie	26
3.2 Kvalitative intervjuer	27
3.3 Deltakende observasjon i feltet	29
3.4 Etske dilemmaer	30
3.5 Min posisjonaltet i Laukvik	31
3.6 Framstillingen av informanter	33
3.7 Temasentrert analyse og tolkning av datamaterialet	34
3.8 Reliabilitet og validitet.....	35
3.9 Oppsummering av metoden.....	37

4. Analyse	38
4.1 Viktige innovasjoner i Laukvik på 2000- tallet	39
4.2 Hva er forståelsen av begrepet innovasjon i Laukvik?	42
4.2.1 De innflyttede og innovasjonsbegrepet	42
4.2.2 De lokale og innovasjonsbegrepet	44
4.2.3 Oppsummering av forståelsen av begrepet innovasjon i Laukvik.....	47
4.3 Hvordan innoverer aktørene i Laukvik?	47
4.3.1 De innflyttede og hvordan de innoverer	48
4.3.2. De lokale og hvordan de innoverer	51
4.3.4 Faktiske innovative dannelser i Laukvik	53
4.3.5 Oppsummering av hvordan aktørene innoverer i Laukvik	56
4.4 Hva er motivasjonen for å innovere i Laukvik?	57
4.4.1 De innflyttede og motivasjonen for å innovere i Laukvik.....	57
4.4.2 De lokale og motivasjonen for å innovere i Laukvik.....	61
4.4.3 Oppsummering på motivasjonen for å innovere i Laukvik.....	68
4.5 Hvilke barrierer for innovasjoner eksisterer i Laukvik?	70
4. 5.1 De innflyttede og hva som hemmer innovasjon i Laukvik.....	70
Kulturell barriere: skepsis til det ukjente i Laukvik.....	70
Økonomiske barriere: Søknadsprosedyrer.....	71
4.5.2 De lokale og barrierer mot innovasjonen i Laukvik	73
Kulturell barriere: lokale normer og regler	73
Økonomisk barriere: Søknadsprosedyrer.....	74
4.6 Oppsummering på hvilke barrierer for innovasjonen eksisterer i Laukvik.....	76
4.7 Laukviks innovasjonspraksis satt i figur 3 andre utgave:.....	78
5. Konklusjon	79
5.1. Innovasjonsforskningen og Laukvik.....	79
5.2 Aktørene og innovasjonspraksisen.....	80
5.3 Overføringsverdi og videre forskning	81
6. Referanser	83
7. Bilder og figurer	86
8. Vedlegg	87

1. Introduksjon

1.1 Oppgavens hensikt

Utgangspunktet for denne oppgaven var å få en dypere innsikt inn i aktørers handlinger når det gjelder innovasjon. Innovasjon seiler i medvind både i det politiske og i det akademiske liv og er et tema som utfolder seg igjennom økonomiske, sosiale og kulturelle perspektiver. Basert på dette er hensikten med denne oppgaven å kaste lys over innovasjonsbegrepets form og nettopp hvordan den med fordel kan utvides fra markedsorienterte og teknologibaserte regional- og lokalutviklings tilnærminger mot en diskurs som er mer dynamisk for eksempel innenfor kommunal planlegging og nyskaping i det sivile samfunn. Høirup m.fl. har argumentert for innovasjonsbegrepets utvidelse fordi ”i mindre lokalsamfunn er skillelinjene mellom offentlig, privat og sivil sektor lettere å passere og i mange tilfeller er aktører fra flere sektorer involvert i lokalt utviklingsarbeid (Aarsæther og Nyseth. 2007). Det som er viktig her er at innovasjon kan spille en viktig rolle for det aktuelle lokalsamfunnet fordi det kan tilføre eller sikre arbeidsplasser som gjør at den samfunnsmessige effekten av innovasjon får en karakter som går lengre enn den enkelte innovatør (Aarsæther og Nyseth. 2007). Det er også viktig å kunne legge ballen i lokalsamfunnet ved både å se det kulturelle og det næringsmessige ved regionalinnovasjoner. Som Cloke argumenterte så kan periferien og det rurale fort bli helt kommersialisert for eksempel gjennom stor skala turistnæring og eiendomsutvikling hvis det regionale ikke selv også kan få definere hva som er ønsket rent identitetsmessig og framtidsmessig (Hillyard 2007). Altså hvis en ikke ser den lokale konteksten så kan ”det rurale bli kommersialisert på en slik måte at det går langt forbi tingenes tilstand og relasjonenes form når det gjelder et gitt sted” (Cloke 1994 i Hillyard 2007).

Videre så er denne oppgavens perspektiv på innovasjon lik Arbos beskrivelse av innovasjon som noe som rett og slett er ”en oppdagelsesreise inn i en ukjent framtid” (2004). På denne måten kan det være en vesentlig grad av usikkerhet knyttet til innovasjonsforløpet (Jakobsen

og Fløysand 2010). Det er en prosess som handler utenfor spesifikke rammer, løsninger og fortolkningsmønstre som finnes innenfor gitte rammer som for eksempel politiske institusjoner. Entreprenører står derfor ofte midt i en innovasjonsprosess som ikke nødvendigvis kan struktureres fordi innovasjonene krystalliserer seg uten at det har formet seg som en spesifikk kunnskap eller konkretisert prosess (Arbo 2004).

1.2 Oppgavens problemstilling og oppbygging

Intensjonen med oppgaven er å søke etter en dypere innsikt inn i innovasjonspraksiser gjennom en aktørbasert tilnærming. Oppgaven baserer seg på et aktørbasert perspektiv for å forsøke å framstille at innovasjon i stor grad er en kreativ handling som lett faller utenfor eksisterende strukturer.(Arbo 2004). Den omhandler entreprenører og samspill mellom forskjellige aktører, motivasjonsperspektiver og framtidsutsikter, avmålte og uventede hendelser som til sammen danner en innovasjonspraksis hvor veien blir til etter hvert som aktørene går. Derfor var det med denne oppgaven et ønske om å granske hvordan aktører ser på innovasjon og ikke minst innoverer i det lokalsamfunnet de tilhører. Denne oppgaven søker å forstå hvordan og hvorfor slike innovasjoner blir skapt og hvilke forhold som virker sammen når det gjelder innovasjonen i Laukvik. Det har vært et ønske å bevege innfalsvinkelen bort fra tilnærmingene til innovasjon som vi finner innenfor økonomi og strategifag og over mot et bredere innovasjonsperspektiv som baserer seg på aktører, entreprenøren og stedet. På bakgrunn av dette har jeg valgt følgende problemstilling: ***Hvordan utfolder innovasjonspraksisen seg i Laukvik?*** Denne problemstillingen er basert på å kunne belyse Laukvik innovasjonspraksis med det utgangspunktet at innovasjon er en ukjent oppdagelsesreise inn i en ukjent framtid, men samtidig kunne konkretisere og analysere faktiske innovasjoner innenfra et regionalt avgrenset område.

Oppgaven vil nå introdusere en kortfattet historikk over Laukvik. Videre så vil det i kapittel to bli framstilt teoretiske innfalsvinkler for innovasjon hvor det tilslutt blir presentert en figur (figur 3) som visualiserer oppgavens problemstilling. I kapittel tre så blir metoden presentert med en særlig vinkling mot feltarbeidets faktorer som intervjusituasjonen, informanter, deltakende observasjon og tilslutt en kort diskusjon om posisjonering, reliabilitet og

validitet. Kapittel fire skal analysere empirien om Laukviks innovasjonspraksis som kobles sammen til en revidert utgave av figur 3. Tilslutt i kapittelet kapittel 5 presenteres en konklusjon og forslag for videre forskning innenfor aktørbasert innovasjonsteori.

1.3 Oppgavens kontekst: Laukvik



Laukvik ligger på yttersiden av Lofoten i Vågan Kommune. Denne geografiske plasseringen er for Laukvikværingene den største faktoren som har formet folket generasjon etter generasjon. At stedet ligger på yttersiden av Lofoten gjør at de har blitt sett på som 'de på yttersiden av Lofoten', de som klarer seg selv under harde omstendigheter. For å gå litt tilbake i tid så ble livet litt enklere med etableringen av Laukvik Handel i 1950. Folk kunne nå i større grad få tilgang til matvarer, jernvarer, fiskeutstyr, lær og skotøy, kjøkkenutstyr, glass og steintøy (Smaaskjær 2004). Denne utviklingen førte også etter hvert med seg elektrisitet og

strømtilgang, noe som gjorde at de kunne etablere lys og oppvarming, kjøleskap, komfyr og radio (Smaaskjær 2004). Veiforbindelsen til Svolvær sto ferdig i 1963. Før den tid så var Laukviks eneste forbindelse med omverdenen sjøveien. For å kunne få litt større dampskip inn til bygda ble det i 1955 bygd en liten kai, men den ble tatt av et uvær like etterpå. Fram til i dag har dette vært en konstant kamp om å temme bølgene slik at båter kan legge til.

En episode som har preget dette stedet spesielt var et forlis kalt Brattegga- forliset i mars 1946 (Smaaskjær 2004). Etterkrigstiden var gode år for fiske da krigsårene hadde gitt torskebestanden mulighet til å ta seg opp. Flere tusen fiskere dro til Henningsvær for å fiske deriblant mange fra Laukvik. De dro hjem i helgene i små organiserte båter. Denne lørdagen var en kvass vind fra nordvest og familiene fra Laukvik meldte fra om særdeles vanskelige forhold. Derfor var det mange som valgte å bli i Henningsvær, mens noen fiskere bestemte seg for at de skulle komme seg hjem til helgen. Tre båter dro i vei, deriblant Brattegga. De satte kursen nordover mot Henningsværstraumen. Like utenfor Laukvik var det full storm og brottsjø (høye bølger med topp som bryter) fylte hele havnen og skum drev langt inn på grunn. Etter å ha å ha passert moloen og ventet en god stund på å komme i havn ble båten tatt av en stor brottsjø og fullstendig knust. Innbyggerne sto på denne tiden allerede å havn i påvente av fiskermennene, hjelpeløst sto familiemedlemmer å så på at deres kjære ble brutalt drept (Smaaskjær 2004). For et lite samfunn som Laukvik ble dette tapet på 14 menn meget synlig og ble gjenfortalt i generasjoner etter. Dette har vært av betydning for Laukviks befolkning fordi det skapte et samhold og et fellesskap hvor alle skulle stå sammen og komme styrket ut av det. Denne historien blir fortalt i dag nettopp for å vise til at dette stedet har vært gjennom mye og står sterkt sammen.

Videre så har det vært en tradisjon på at jobbdannelse er like mye for stedets overlevelse som å tjene penger, den såkalte "naboens velferd" (Smaaskjær 2004). Det å tenke nytt har for Laukvik handlet om å kunne fortsette å bo på dette stedet. Når det er sagt så opplever Laukvik i dag en tilflytting av folk som vil leve med naturen og bruke den til å tiltrekke seg turister, danne galleri eller alternativ behandlingssentre. Dette er folk fra Nederland og Sør- og Østlandet. Dette har ført til at Laukvik er i en prosess av å finne ut hvordan de skal være for framtiden, både for sin egen del, for å tilrekke seg nye innbyggere, forbedre turismen og generering av nye jobber.

2. Teoretisk tilnærming: Innovasjon

2.1 Innovasjonsteoriens oppdelte form

En måte å se innovasjon på er at den handler om å gjøre ting annerledes eller ”handlingen av å sette sammen nye kombinasjoner av ressurser” (Schumpeter i Reinert og Reinert). Innovasjon og nyskaping er en aktivitet som foregår på alle områder i samfunnet (Reiersen 2010). Denne oppgaven har derfor valgt å se på ”innovasjon” som en kreativ handling (Arbo 2004). Oppfatningen av dannelsen av innovasjon handler derfor ikke bare om konkurranse og markedsøkonomiske tilnærminger. Moulaert og Nussbaumer uttrykker denne problemstillingen i en kritisk analyse av nåværende territorielle utviklingsstrategier: ”Territorielle Innovasjons System tar ikke i betraktning den økonomiske naturen, som i virkeligheten er mye bredere enn den kapitalistiske markedsøkonomien og videre av andre eksistensielle (ikke økonomiske) sfærer i lokale og regionale samfunn som for eksempel miljøet, det sosialkulturelle (kunstnerisk, utdanning, sosiale tjenester) og den sosiopolitiske sfæren” (2005). Videre mener de at TIM modeller, som i denne sammenheng betyr regionale innovasjonssystem som legger særlig vekt på lokale og regionale institusjonelle former for lokal eller regional økonomisk utvikling, har i bunn og grunn et markedsøkonomisk og teknologibasert syn på utvikling. Ved å gjøre dette blir fenomener som investeringer og innovasjoner meget fattig framstilt (Moulaert og Nussbaumer 2005). Derfor har det i forbindelse med Laukviks innovasjon vært nærliggende å drøfte årsakene og premissene rundt innovative handlinger for videre å kunne belyse nettopp de økonomiske og kulturelle prosessene som ikke nødvendigvis er målbart innenfor det markedsøkonomiske.

2.2 Innovasjon som en kreativ handling

Innovasjon som en kreativ handling har i økonomisk geografi fått mer oppmerksomhet i forbindelse med at geografi har økt fokuset mot mer aktørbaserte tilnærminger og betydningen av sosiale og kulturelle (Meusberger et al. 2009). Dette betyr ikke at en skal gå helt inn i personkarakteristikker eller filosofiske oppfatninger hos enhver aktør, men heller

sette en kreativ handling i sammenheng med aktører og miljøet, konteksten og omgivelsene (Meusberger et al. 2009).

2.2.1 Innovasjon og kreativitetens karakter

Innovasjonens og kreativitetens karakter er ulike basert på forskjellige disipliner. For eksempel så vil en psykolog vektlegge individuelle aspekter ved kreativitet, mens en økonom for eksempel ser mer på økonomiske faktorer (Fromhold- Eisebith 2009). Når det gjelder innovasjon og kreativitet så har de den likheten hva regional økonomisk vekst gjelder at de er utviklinger som i beste forstand leder mot ”en interaktiv prosess som produserer og resulterer i noe som ikke har eksistert før” (Fromhold- Eisebith 2009). Fromhold- Eisebith argumenterer likevel at kreativitet kan gå lengre enn innovativ handling fordi kreativitet kan sette sammen en hvilken som helst kombinasjon av ressurser og ideer og lage resultater av disse kombinasjonene (Buttimer 1983). Innovasjon på sin side har visse manifestasjoner av kreativitet som generering av nye handelsrettet produkter, nye prosesser, nye typer organisering og markeder (Fromhold- Eisebith 2009). Dette betyr at innovasjon trenger kreativitet, men kreativiteten kan strekke seg mye lengre og bredere enn innovasjon (Fromhold- Eisebith 2009). Et eksempel er hvis en region opplever stor fraflytting og det sees som nødvendig med en kreativ ideutveksling for å finne løsninger, innovasjon er ikke da en del av denne prosessen, men en del av løsningen. Dette kan være å tiltrekke seg innovative aktører som kan produsere noe for et sted. Slik er det interessant å se på det kreative miljø og innovasjonsrommets gjensidige avhengighet av hverandre (Fromhold- Eisebith 2009).

Kreativitet handler ofte om hvordan det kreative, enten det er igjennom en sosial gruppe eller et individ ofte springer ut gjennom et avvik fra normen, men hvis en skal være økonomisk innovativ så er denne prosessen avhengig av nettopp et fellesskap av aktører som beveger seg mot det samme målet og deler verdier og aspekter av en identitet (Fromhold- Eisebith 2009). Derfor vil det videre nettopp bli sett nærmere på hva kreativitet er og den kreative destruksjonen, entreprenørens rolle og tilslutt stedets rolle i innovasjon som en kreativ handling. Innovasjon som en kreativ handling i Laukvik vil bli sett på fra to premisser for innovasjoner: innovasjon som en *entreprenørvhengig kreativ handling* og innovasjon som

en stedsavhengig kreativ handling. Det er et mål med oppgaven å bruke disse ulike forståelsene for å avdekke karakteristika for innovasjonspraksis i Laukvik.

2.2.2 Den kreative destruksjonen

Den kreative destruksjonen er interessant å se på nettopp for å illustrere tanken om at det å skape noe nytt fra det gamle ikke er et moderne konsept. Det strekker seg lengre bak i historien enn Schumpeters utgivelse av "Theory of Economic Development" fra 1912 (Reinert og Reinert). Ideen om at fødselen av noe nytt skjer på grunn av ødeleggelsen av det gamle er forankret i Hindusimen gjennom Gudene Brahma "skaperen", Vishnu "konservatoren" og Shiva "ødeleggeren" og sammen utgjør de balansen og derav syklusen på utvikling i universet. Altså at Brahma skaper verdenen, Vishnu tar vare på det som eksisterer og Shiva er den som ødelegger universet for å kunne drive universet framover hvorpå Brahma kommer inn igjen og skaper på nytt slik at universet beveger seg framover (Reinert og Reinert). En som hadde stor interesse for kreativitet og nyskapninger innefor kunst og andre områder var filosofen og økonomen Nietzsche. Særlig var det av interesse for Nietzsche å se på forholdet mellom skapning og destruksjon og hvordan dette former seg inn i moralen, samfunnet og evolusjonen (Reinert og Reinert). Nietzsche har vært utsatt for mange tolkninger, men i denne konteksten så er det interessant å se på hans tekst "The Übermensch" som en tilnærming til enkelt menneskets behov for å skape noe nytt, til å fornye seg selv og samfunnet rundt (Nietzsche 1968 i Reinert og Reinert). At grunnen til å leve er å skape skal ikke diskuteres i denne konteksten, men hans poeng med at et menneske ønsker å utrette noe uansett hva det måtte være er et interessant kikkeshull inn til hvorfor innovasjoner kommer til livs der mennesker ønsker å leve.

Med det sagt så er det likevel Schumpeters teori om den "kreative destruksjon" i et økonomisk perspektiv den teorien som peker seg ut som den teorien som har dannet det meget velbrukte og anerkjente teoretiske grunnlaget for denne tenkningen. Schumpeter var i mellomkrigstiden tidlig ute med å bruke ordet innovasjon som forklaring på omstillinger i tid og rom (Hansen & Selstad. 2003). Det var ikke lett å se hva det var som beveget seg på denne tiden bortsett fra at en merket at samfunnet var i forandring i kraft av kapitalismen.

Schumpeters søkte mot å forstå kapitalismen som ujevn i tid og rom og at en derfor må se på omstillingene som utgangspunkt for utvikling. Med dette ønsket han å kritisere den oppfatningen av at et marked alltid vil jevne seg ut når det gjelder forskjeller i tilbakeliggende og avanserte regioner vendte heller (Hansen & Selstad. 2003). Schumpeter framstilte at det som er de mest påfallende premissene for å forklare økonomisk framgang er *nyskaping* og *innovasjonsevne*. Dette dreier seg ikke bare om å finne opp nye ting, men også hvordan en tar dette i bruk, hvordan den blir kommersialisert. Videre er det ikke ment som at det alltid trenger å være noe teknologisk, men likeså mye en 'ny kombinasjon' som er nyskapende og derfor på en måte dekonstruere det gamle og skape en ny sammensetning ved å forkaste det gamle (Hansen & Selstad. 2003). Altså kan en se på det som en fornyelsesprosess, der det kan være gamle strukturer som kan få en fornyelse og derav en type revitalisering. 'Den kreative destruksjon' er at noe må dø gjennom nye innovasjoner og derfra skape noe nytt. Gjennom disse nyskapningene og den kreative destruksjonen, så ligger det en imperativ faktor som trenger sin tilstedeværelse, nemlig aktøren. Aktøren i en innovasjonsprosess er i denne sammenhengen rollebesatt av entreprenøren.

2.3. Innovasjon som en entreprenøravhengig kreativ handling

Schumpeters teori vektlegger entreprenøren og nyskaperens rolle i innovasjoner. En entreprenør søker mot det uvanlige, mot å bryte ut og er derfor ikke alltid motivert av økonomisk vinning, men av prosessen ved å skape noe nytt (Hansen & Selstad 2003). I entreprenørteori er det enkeltaktøren som utgjør entreprenørens unike evne til å ta nye og uforutsette retninger i allerede eksisterende forestillinger om hva som kan gjøres i lokalsamfunnet og da videre ha den evnen til å mobilisere ressurser fra lokalsamfunnet for å realisere nye tiltak (Aarsæther og Nyseth 2007). En entreprenørs evne til å lære er viktig for å kunne se nye veier og tenke nytt, ta nye avgjørelser og lære av sine egne erfaringer og miljøet rundt. Selv om det ifølge Schumpeter ikke alltid er så lett å ta nye veier; 'det å sette i gang nye ting er vanskelig, fordi miljøet ofte kan stå imot på mange måter i forhold til den sosiale konteksten (Schumpeter 1975).

Entreprenørskap er med dette sagt en prosess som er dynamisk i den forstand at et individ kan i samarbeid med andre eller alene finne ideer og gjøre noe med dem inn i det rent praktiske mot et mål som kan være i en sammenheng mot det sosiale, kulturelle eller økonomiske (Nordland Fylkeskommune 2008). Med det sagt lever ikke en entreprenør i et isolerende miljø og det er derfor er en viktig del av innovasjon som en kreativ handling at innovasjonsprosessen også baserer seg på miljøet og stedet en omgir seg i (Aarsæther og Nyseth 2007). Når det er sagt så blir kreativitet og den sosiale dynamikken for eksempel i sosial psykologien i dag sett på som sammenflettet i den forstand at en aktør som tilhører en gruppe vil oftere enn ikke følge gruppenormen og tilpasse seg sin gruppe, altså at innovasjon har en normativ grense på hvor kreativitetens spillerom kan ligge innenfor et gitt sett av normer og regler (Adarves- Yorono m.fl. 2006).

Entreprenørskap er et område med stort mangfold selv om det i utgangspunktet handler om ”prosessene som fører fram til utvikling av ny virksomhet og om personene eller aktørene bak disse prosessene” (Spilling 2006). Dette mangfoldet gjør at det er et stort utvalg av forskjellige personer som tenker og gjennomfører prosessen på forskjellige måter og videre så er det ikke alltid like sikkert hva som egentlig kommer ut av nye virksomheter eller om det i det hele tatt resulterer i noe nytt (Spilling 2006). Entreprenørskap er derfor også dypt forankret i sosiale, kulturelle og økonomiske forhold på et gitt sted, derfor er det interessant å se på Laukviks sin kontekst og hvilke forhold som påvirker og motiverer entreprenørene på dette stedet. Da kan en spørre seg om det er unntak eller en trend at noen steder viser en høy innovativ aktivitet. Entreprenørens rolle i et lokalsamfunn kan derfor være en utslagsgivende faktor på faktiske innovative aktiviteter i et lokalsamfunn (Aarsæther og Nyseth. 2007). Det har vært interessant å se på entreprenørens rolle i Laukvik og hvordan de innoverer i forhold til hva som blir gjort og hvordan aktørene ser på entreprenører i lokalsamfunnet. Videre så vil det være interessant å se på hva som motiverer fram innovasjoner blant entreprenører og veien fra den kreative ideutviklingen gjennom innovasjonsutføringen av entreprenørene (Spilling 2006).

2.3.1 Kategorisering av entreprenører

Figur 1. nedenfor viser at entreprenører faller innenfor forskjellige grupperinger basert på hvor motivasjonen ligger. Dette betyr at innovasjon og entreprenører kan bli sett på fra en aktørbasert tilnærming der adferd som individuelle karakteristikk kan hjelpe mot å forstå entreprenørers innovasjonsmønster (Gotvassli 2008).

Forskjellige kategorier av entreprenører:	
Entreprenørtyper:	Sterke positive korrelasjon med:
Lokalsamfunns entreprenører:	Gode lokal tilrettelegging for næringsvirksomhet Inspirerende lokal næringsmiljø God offentlige økonomiske støttesystemer Lokalsamfunnet har behov for tilførsel av virksomheter.
Selvrealiserings entreprenører:	Driv etter å realisere egenskaper og resurser Driv etter å jobbe selvstendig Har gode ideer og behov for å prøve dem ut God støtte fra familie og venner. Gode markedsutsikter for virksomheten
Arbeidsledighets entreprenører:	Behov for inntekt, Arbeidsledig eller usikker jobb. Driv etter å bo lokalsamfunnet og oppnå dens livsstil, Hadde en ide som måtte prøves (negativ korrelasjon).

Tabell 1: Gotvassli 2008.

Disse kategoriene klassifiserer entreprenører inn i tre grupper, lokalsamfunnsentreprenøren, selvrealiseringsentreprenøren og den arbeidsledighetsentreprenøren. Denne oppgaven har inkludert arbeidsledighetsentreprenøren inn i lokalsamfunnsentreprenøren fordi de var veldig integrerte inn i hverandre i Laukvik.

3.3.2 Selvrealiserings entreprenørskap

Det viser seg blant mange entreprenører at behovet for selvrealisering er en stor drivkraft (Spilling 2006). Denne prosessen av selvrealisering kan bli definert som ”et menneskets behovet eller drivet mot å oppnå et potensial i forhold til seg selv som mennesket føler at de kan bli eller å strebe etter å være alt det du kan være” (Maslow 1970). Videre så er vanene til hvordan et menneske tenker, handler og orienterer seg kan knyttes opp mot hvilke disposisjoner disse handlingene er tatt ut ifra, altså hvilken verden en aktør lever i (Bourdieu i Sørensen 2008). Et menneske kan tidlig i et liv få disse disposisjonene gjennom nettopp vaner og levemåte i skolen, familien og andre sosiale sammenhenger. Bourdieu argumenterte for at dette utviklet seg til ubevisste handlings og orienteringsmønstre hos et individ (Bourdieu 1979:169 i Sørensen m.fl. 2008). Derfor blir en aktørs handling eller kulturelle valg forklart ut ifra individets habitus (vaner) som igjen både er strukturert og strukturerende i en sosial sammenheng. Dette vil si at disposisjoner er strukturer av den sosiale verden, men påvirker, former, opprettholder og forvandler den sosiale verdene på samme tid i de vanene i sin form blir virkeliggjort (Sørensen 2008).

Selvrealiseringsentreprenører har tro på ideen sin, på sine ressurser og på at markedet ønsker ideen som han eller hun ønsker å gjennomføre (Bolkesjø og Brun 2006). Et sterkt motiv blant disse entreprenørene er frihetsmotivet, at en kan bestemme over sin egen arbeidssituasjon. Det er derfor ikke viktig om det offentlig bidrar i tilknytning til prosjektet (Bolkesjø og Brun 2006). Som et lite interessant poeng så kommer det fram funn fra den navngitte Østfold undersøkelsen av Bolkesjø i 2003 at selvrealiseringsentreprenører i mange regioner i Norge har en kvinnelig majoritet (Bolkesjø og Brun 2006). Dette er et interessant poeng i forhold til Laukvik fordi majoriteten av innflyttere som har startet sitt eget virke er kvinner.

2.3.3 Lokalsamfunns entreprenørskap

En lokalsamfunnsentreprenør er i stor grad motivert av omgivelsene og at det skal være en form for offentlig og felles medvirkning i eventuelle etableringsprosesser (Bolkesjø og Brun 2006). De er opptatte av å få til noe på stedet der de bor og legger derfor stor vekt på at det

lokale næringsmiljøet er inspirerende (Bolkesjø og Brun 2006). Disse tillegger også stor vekt på tilhørighet til det lokale miljøet og de vektlegger at stedet de bor kan være en grunn til å tenke nytt og etablere nye virksomheter (Bolkesjø og Brun 2006). Den siste kategorien i figur 1 refererer til arbeidsledighetsentreprenørene. Motivet her ligger i enten å finne arbeid eller forbedre en allerede eksisterende arbeidssituasjon. Behovet for å tjene mer penger er et viktig kjennetegn (Bolkesjø og Brun 2006). I Laukviks sammenheng blir disse to entreprenørtypene liggende i fellesskap under lokalsamfunnsentreprenørskap nettopp fordi det viste seg i Laukvik at jobbskaping og ivareta jobbene som eksisterer ligger som et fellesskap i lokalsamfunnet. Lokalsamfunnsentreprenørskap vender seg mot kollektivet og hvordan et sted kan løse lokale problemer sammen som et samfunn. Hvis et sted har evnet til å danne gode og ulike former for nettverk og slikt lokalengasjement kan dette føre til en større mobilisering og samarbeid (Aarsæther og Nyseth 2007).

Motivasjonen for å tenke nytt i periferien har nettopp ofte vært av en kollektiv karakter fordi nyskaping av forskjellige arter har handlet om å bevare stedets muligheter for å generere jobber og ivareta offentlige tjenestetilbud like mye som at innovasjoner i seg selv er en isolerende motivasjon (Aarsæther og Nyseth 2007). Et sted har på denne måten mobilisert til handling av en eksistensiell art (Aarsæther og Nyseth 2007). Denne motivasjonen er sterkt forankret i de frivilliges nettverk i diverse lokalsamfunn og spiller en viktig rolle for å ivareta og utvikle mangfoldet i et lokalsamfunn (Østeraas 2002). Særlig i den norske konteksten kan en se på teoriene om nettverksmobiliseringer og lokalengasjement fra to forskjellige perspektiv; først fra et kulturelt ståsted, altså at en ser på normene for å bidra for eksempel den norske dugnadsånden eller en kan også se det fra et mer organisatorisk perspektiv der konsekvensen av et allsidig og mangfoldig organisasjonsliv er et viktig premiss for kreative og innovative prosesser i et lokalmiljø (Aarsæther og Nyseth 2007). For eksempel at det i Laukvik oppstår mer innovasjon som et resultat av at en organiserer seg innenfor stedet med for eksempel en egen stedsutviklingsgruppe. Dette igjen skaper en interessant tanke om at aktørers kommunikasjonsevne, tilnærmelighet og tiltrekkende personlige egenskaper kan utgjøre en stor forskjell fra sted til sted for ens evne til å danne nettverkssamarbeid, lokalentreprenørskap og innovasjon (Aarsæther og Nyseth 2007).

På toppen og overlappende med alle disse kategoriene i figur 1 ligger spørsmålet om lokale personer kontra innflyttere. Det er slik at det noen ganger kan være enklere for en innflytter enn en av de lokale å starte noe nytt og bryte med de lokale tradisjonene over hva som har

vært gjort over en lengre periode (Bolkesjø og Brun 2006). Dette er derfor et poeng som er sterkt knyttet til Laukviks kontekst fordi dette stedet har opplevd en større innflytting de siste omtrentlige 6 årene spesielt fra Nederland og sør Norge.

2. 4 Innovasjon som en stedsavhengig kreativ handling

Mange undersøkelser viser til at en entreprenør handler ikke bare på grunnlag av sin erfaring, men også miljøet han eller hun lever i (Spilling 2006). Videre så er det ikke alltid like sikkert at entreprenørers næringer har en stor slagkraft i form av generering av jobber og kapital fordi det blant entreprenører ofte er snakk om små virksomheter, derfor kan en tenke seg at det er et stort mangfold av forskjellige typer entreprenører basert på forskjellige kontekster som de lever i (Spilling 2006). Den økonomiske geografen Henrik Mattsson skrev i en artikkel fra 2009 at innovasjon er i dag sett på som en vital ingrediens til en langsiktig økonomisk vekst i et hvilket som helst avgrenset område, det være på lokalt, regionalt eller nasjonalt nivå i dagens globale økonomiske miljø. Det er likevel slik at det er kunnskap som mangler når det gjelder de uberegnelige, men samtidig sofistikerte 'rom' prosessene som inngår i innovasjon på ulike små geografiske territorium (Mattson, H. 2009). Det partikulære med at noen regioner lykkes og blomstrer i sin utvikling, mens andre regioner stagnerer eller forsvinner er et eksempel. For eksempel så har Norge et mye lavere befolkningsgrunnlag, det er tynnere institusjonelle miljøer, større avstander og større avhengighet av nasjonale institusjoner og større innslag av råvarebaserte næringer slik at det finnes mange lokale måter å utvikle innovasjoner på (Isaksen og Onsager 2004). Derfor er det interessant å se på stedets egenskap som helhet og hvordan aktører forholder seg til hverandre i forhold til hvorfor og hvordan en skaper et 'innovativt rom'.

2.4.1 Stedets rolle som en innovasjons ramme

Mange understreker at innovasjonsskaping "alltid er en interaksjon mellom det kreative individet, problemer som han eller hun arbeider med og miljøet som denne personen lever i" (oversatt fra engelsk av Stein 1953 i Florida). Richard Florida har som kjent analysert hva et

sted har å si for individets kreativitet og hvordan en kan bli inspirert av å være i et inspirerende miljø. Dett er et interessant aspekt fordi det setter fokus på aktører og forholdet mellom sted og aktør opp mot et resultat som omhandler innovasjon og kreativitet (Florida 2008). Her er det et viktig poeng å se på hvilke motivasjoner som ligger bak et individs avgjørelse om hvor en ønsker å bosette seg. Av flere faktorer som Florida legger vekt på i sin analyse av stedets betydning, er hvordan en aktør søker etter det å være lykkelig (Florida 2008). For mange aktører som søker dette er ikke penger motivasjonen, men heller personlig selvoppfyllelse, nytelse og positive følelser på et eksistensielt nivå (Florida 2008). Da kan et sted skape motivasjon, motivasjon betyr ”det som stimulerer menneskets fysiske og psykiske energi slik at denne livskraften går over til handling” (Almås i Nordli 2008). Lokal kompetanse, lokale sosiale institusjoner, nettverk og kapital legger naturligvis føringer for hvordan framtidens handlinger utspiller seg (Vatne 2000). Samtidig så er det slik at ting den historiske forankringen på et sted kan gjøre at næringsstrukturer forandrer seg langsommere enn for eksempel bosettingsmønsteret med for eksempel innflyttere (Vatne 2000). Derfor er det en sammenhengen mellom innovasjon og sted og rom interessant å se på basert på hvorfor noen regioner innoverer mer enn andre. Hvis et sted i dag utenifra har premisser som institusjonell og kulturell støtte blir en ofte oppmuntret til å forsøke å bli mer innovativ selv om det er ganske klart i dag at et sted kan ha linjer som går langt utenfor sin geografiske kontekst (Shearmur 2010).

En annen måte å se stedets rolle på er å se dagens innovasjonslandskap gjennom tilnærmingen ”innovasjonens geografi” (Fromhold- Eisebith 2009). Steder og rom har i økonomisk geografi søkt mot å finne determinanter og dynamiske faktorer som skaper innovasjon og mange har vent seg mot kreativitetens og miljøets rolle i et innovativt ”rom” (Fromhold- Eisebith 2009). Altså at et rom med innovasjon er sterkt knyttet mot et miljø av kreativitet (Fromhold- Eisebith 2009). Derfor er det interessant å se på hvorfor og hvordan innovative rom og regioner utvikler seg i respons på dynamikken i et miljø som skaper mer kreativitet (Fromhold- Eisebith 2009). Fromhold- Eisebith har i den sammenheng forsøkt å kartlegge hvilket forhold rom av innovasjon og kreative miljø har til hverandre (2009). Med tanke på hvordan innovasjon og kreativitet har blitt beskrevet i forhold til hverandre (innovasjon trenger kreativitet) så er det interessant å klarlegge hva som menes med et kreativt miljø (Fromhold- Eisebith 2009). Et kreativt miljø er et eget konsept i mange disipliner, men i denne sammenheng blir det sett på som et overordnet begrep som at ”en sosial eller/og rom

konstruert relasjonsbasert ramme som bidrar til kreativitet” (Fromhold- Eisebith 2009). Det er slik at i et kreativt miljø så eksisterer det et potensial for å se muligheter hvor kanskje andre ikke kan, likevel er må dette i mange tilfeller aktiviseres gjennom kommunikasjon mellom aktører (Meusberger m.fl. 2009). Dette betyr at et kreativt miljø ikke er et faktisk konsept, men mer en mulighet eller et potensial som igjen kan skape en handling rundt konkrete situasjoner som kan springe ut i et bevisst initiativ (Meusberger m.fl. 2009). Laukvik ble av mange informanter og innbyggerne i det store og hele sett på som en inspirerende plass og derfor et sted det springer ut nye konsepter innenfor forskjellige grener, konsepter og virksomheter i Laukvik. Det miljøet eller ”rommet” som dannes er da motiverende til å leve et liv på dette stedet og stedet i seg selv blir også en motivasjonsårsak for å bevare stedet. Derfor er det interessant å se på stedets betydning i Laukvik i forhold til at dette stedet opplever en endogen innovativ prosess.

2.4.2 Aktørene og lokalsamfunnet

Geografien i dette er et interessant perspektiv, nettopp fordi det er så mange forskjellige utfall av innovasjon og hvordan et bestemt sted reagerer og ikke minst forstår begrepet innovasjon. Dette har ifølge Mattsson skapt et dilemma hos akademikere fordi det er overbevisende funn som viser at innovasjon er imperativt for et steds, en nasjon eller regions langsiktige økonomiske suksess. Den selvgrodde næringsutviklingen kan i et lite samfunn være meget synlig, da spesielt hvilke aktører som trer fram og former prosessen, en slik selvgrodd prosess blir også kalt en endogen næringsutvikling (Hansen og Selstad 1999). Dette betyr at den ”stiger fram fra lokalsamfunnet selv”, noe som ofte er sett på som det motsatte som en statlig drevet industriutvikling (Hansen og Selstad 1999). Mennesket og samfunnet har alltid formet nye innovasjoner innenfra et gitt lokalsamfunn enten motivene ligger innenfor næring eller stedets tilpassning og motstandsdyktighet. Dette perspektivet blir i dag stadig mer anerkjent som nye konsepter innenfor innovasjon hvor interaksjonen og kommunikasjon mellom aktører spiller en imperativ rolle i tillegg til den tradisjonelle lineære måten (’top- down’, systemorientert) å se nytenkning på (Aranguren m.fl. 2009). Når innfallsvinkelen kommer herifra gir det regioner et bedre utgangspunkt for vedkjenning og selvstyring for eksempel innenfor politiske utredninger hva innovasjon angår (Aranguren m.fl. 2009).

Dynamikken av hva som skaper nytenkning, hvordan et lokalsamfunn ser på innovasjon og videre hva som motiverer det fram kan lett bli et slags falskt speil hvis en ser på det kun fra et markeds og næringsfremmende perspektiv (Pol og Ville 2009). Det er selvfølgelig vanskelig å skille mellom hvor en næring ender og hvor det sosiale perspektivet begynner fordi det ene trenger ikke å være en motsetning av det andre (Pol og Ville 2009). For eksempel så kan en nylig oppstartet næring både ha en interesse av å generere fortjeneste for at den skal kunne utvikle seg og fortsette framover, samtidig som at en næring som produserer for eksempel et fiskeprodukt også er en lokalsamfunns innovasjon fordi det produserer mat og skaper jobber og derav menneskelig velvære. Da kan en også kanskje på en bedre måte forsøke å forstå hvorfor noen i lokalsamfunn, tenker nytt år etter år selv om en næringsmessig fortjeneste lar vente på seg.

2.4.3 Aktørers møte med lokale normer og regler

Steder med lange tradisjoner har gjerne i tillegg til en geografisk og sosial nærhet til hverandre også et kognitivt fellesskap og kan derfor være meget motstandsdyktige mot nye veier (Boschma, 2005). Hvis det er naturressurser som fiske som tradisjonelt sett har vært den viktigste næringsveien har kunnskapen og treningen skjedd gjennom 'læring gjennom praksis' og lange rekker av at en lærer av de eldre og mer erfarne innenfor feltet noe som har vært en imperativ faktor for å opprettholde kvaliteten på det tradisjonelle produksjonssystemet (Lindkvist og Sanchez, 2007). Aktørene som eier i denne sammenheng fiskebåtene og fiskemottakene er som regel de resurssterke i et lite samfunn og er derfor ofte sett på som eliten på det lokale stedet og har derfor stor innflytelse på hva som produseres og hvordan. Lokale sosiopolitiske "oppskrifter" og den tradisjonelle produksjonskulturen er derfor en viktig del av det nøste som blir stedet næringspraksis. Nettopp fordi lokalmiljøet kan være vant til å løse problemer selv kan det være vanskelig å ta imot nye ideer av en ekstern karakter (Lindkvist og Sanchez, 2007). Dette gjelder også i Laukvik fordi dette stedet har opplevd stor tilflytting bare de siste årene fra andre plasser i Norge og fra Nederland.

Videre heter det at nordmenn har til alle tider tenkt kreativt i lokalsamfunnet for å kunne utnytte naturressursene på best mulig måte. Derfor er det også best å møte lokale utfordringer med lokale initiativ som kan støtte opp mot aktører som er for eksempel ildsjeler, frivillige og ungdoms- organisasjoner (Agedal m.fl. 2009). Det er også ofte et spørsmål i et lokalsamfunn

i hvor stor grad en utvikling skal ha en blanding av den lokale kulturen og det gamle tradisjonelle og hvor stor blandingen av det helt nye skal gå før identiteten må redefineres. Fram til nå har begrepet kultur blitt brukt i teksten, men ikke egentlig definert. Det er to faktorer av kulturbegrepet som er interessant å se på når det gjelder innovasjon og den lokale konteksten: for det første den lokale kulturen i form av historien, forankringen, stedets identitet altså kulturidentiteten som sådan og for det andre så er det interessant å se på *bruken* av kultur, altså hvordan kultur blir brukt som innovasjonsutgangspunkt, en postindustrialisert vektlegging på ”kulturariseringen” på lokalt, regionalt, nasjonalt og internasjonalt nivå (Agedal m.fl. 2009).

2.4.4 Motivasjon og perspektiver på lokaløkonomien

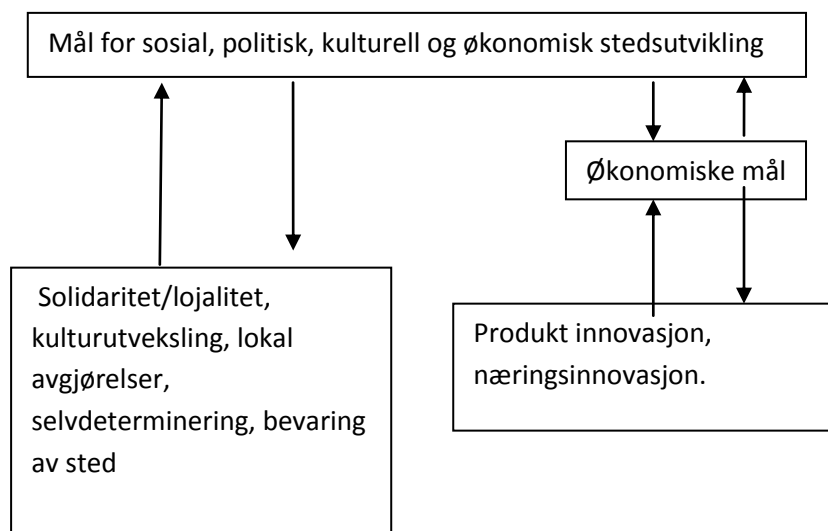
Motivasjonen for innovasjon fra et aktørbasert perspektiv er viktig å være klar over fordi det kan på en god måte kartlegge hva det lokale samfunnet ønsker og hva som motiverer for innovasjon. En lokaløkonomi trenger nødvendigvis ikke å ha de samme målene som kanskje de har tenkt på et politisk nivå for eksempel fra fylket eller staten. For eksempel så kan en lokaløkonomi bli påvirket av forskjellige faktorer som abstrakte normer og regler, historisk arv, sosiale og kulturelle vaner, materielle ordninger, ambisjoner og følelser (Amin og Thrift 2007). Hvis en kan se på det kulturelle i økonomien kan en legge merke til at det finnes mange sfærene innenfor økonomien, eller kultur- økonomiske perspektiver som Amin og Thrift argumenterer. Økonomi kan med fordel sees i alle dens nyanser fra produksjonen og konsumeringen, til regulering og strukturering, alt er det handling som er basert på forskjellige mål. Fra å generere overskudd til å møte ens materiell behov, til å ha et levebrød til søken mot en tilfredsstillelse, en type makt eller søken etter glede (Amin og Thrift 2007). Videre da så kan en da forsøke å se gjennom økonomiens fargerike linser der disse impulsene møter hverandre og søker å nå disse målene gjennom å tjene penger, akkumulere ting, danne kunnskap, bygge hus, bygninger og andre strukturer og videre utvikle teknologi, bruke sin lidenskap og ideer blant mange aktører som til sammen danner en form for økonomisk struktur gjennom lover, reguleringer, organisering, infrastruktur, arbeidsvaner og sosial tillitt (Amin og Thrift 2007). Altså med dette mener Amin og Thrift at en bør se på økonomi som en ”hybrid, organisert rundt livets lidenskap, moralske forankring, praktisk kunnskap,

modeller av disiplin og målinger og ekspressive fortellinger (2007). Dette betyr at det sosiale og kulturelle får en plass i et steds økonomiske dynamikk. Det som er viktig her er da at innovasjon kan spille en viktig rolle for det aktuelle lokalsamfunnet hvor det kan tilføres eller sikres arbeidsplasser, som vil si at den samfunnsmessige effekten blir av den karakter at den går lengre den enkelte innovatør (Aasæther og Nyseth. 2007). Altså hvis en ikke ser den lokale konteksten så kan ”det rurale bli kommersialisert på en slik måte at det går langt forbi tingenes tilstand og relasjonenes form når det gjelder et gitt sted, plass og bygninger” (Cloke 1994 i Hillyard 2007). Altså at det er viktig å se på den lokale konteksten for å forstå hva det er de mener med innovasjon på sitt sted.

2.5 Oppsummering på teoretisk tilnærming

En viktig motivasjon for min teoretiske diskusjon har vært å oppnå en bredere forståelse av innovasjonspraksis enn den man blant annet finner innenfor en del av den mer økonomisk orienterte innovasjonsforskningen (Høirup m.fl i Aasæther og Nyseth. 2007). Det har vært viktig å forsøke å finne den kreativiteten og motivasjonen for å tenke innovativt som er i Laukvik og videre aktørenes sosiale og kulturelle meningskonstrueringer om deres lokaløkonomi. Basert på en moderert modell av Frank Moulaert and Jacques Nussbaumer (figur 2 2005) har det derfor blitt laget en modell (figur 3) som skal føre seg selv gjennom analysen for å forsøke å identifisere innovasjonspraksisen i Laukvik.

Figur 2: Stedsutviklingsmodell



Figur 3: Laukviks komponenter for innovasjonslandskapet:



Figur 3 er dannet i et forsøk på å illustrere hva en kan se etter i Laukviks "innovasjonslandskap" for å forsøke å identifisere hvorfor Laukvik innoverer og videre hvilke komponenter innenfor entreprenørskap og stedet som ligger til rette for et innovativt miljø i Laukvik. Min teorigjennomgang antyder også at noen innovasjoner vil være entreprenør eller individ baserte, mens andre vil ha et mer kollektivt preg og være knyttet til utvikling av stedet. Dette er en todeling jeg vil forsøke å utdype gjennom den empiriske analysen. Den brede forståelsen av innovasjon jeg legger opp til indikerer også at aktørenes bakgrunn vil kunne påvirke deres innovasjonspraksis. I analysen av Laukvik vil jeg derfor se nærmere på forskjeller mellom de som har en historisk tilknytning til stedet, dvs. de lokale, og innflytterne.

3. Kvalitativ Metode

3.1 Case Studie

I jakten på sannhet eller representasjoner av sannheter er det en interessant diskusjon om flere antall "case" fører forskeren fram til et høyere nivå av en målbar sannhet. I dag hvor kommunikasjon og nettverk skaper oppfatninger om at vi lever i en sammensmeltet verden er styrken med case- studie nettopp at det er en studie som forsøker å granske enheter eller caser som går i dybden på et avgrenset område. Det er dette som kjennetegner case- studier, at undersøkelsesopplegget forsøker å studere enheter eller caser med målet om å studere mye informasjon om disse enhetene eller casene (Thagaard, 2009). Dette er en fordel fordi forskeren oppsøker enkeltsaker og fenomener som kan belyse og svare på helt andre spørsmål enn hva en kvantitativ forskning vil kunne gjøre. Dette betyr ikke at tall ikke er viktig, nettopp det å kunne finne tverrsnitt innenfor et hvert samfunn er verdifullt for fellesskapet for å kunne danne en slags 'samvelde identitet' (Thagaard, 2009). Denne identiteten kan en argumentere får oss til å se på oss selv utenifra og ta oppgjør med resultater og konklusjoner som slik forskning kan gi.

Når det er sagt består et hvert samfunn av enkelthistorier. Alle disse historiene og fenomenene utfyller hverandres rolle til et storsamfunn. Alle case har sin sannhet å komme med som utfyller en helhet i den verdenen vi omgir oss. En definisjon på et case er 'et fenomen med en "en gruppe av hendelser"' (George and Bennet. 2005). En gruppe av hendelser vil si vitenskapelig interessant fenomen som for eksempel økonomiske system, revolusjoner eller personligheter der forskeren kan se på likheter eller forskjeller i disse "gruppene av hendelser". George og Bennet argumenterer med at case studie derfor er et vell definert aspekt av en historisk episode som forskeren velger som basis for analyse, ikke det at hendelsen i seg selv er en historisk hendelse (George og Bennet. 2005).

3.2 Kvalitative intervjuer

Jeg ønsket å gjøre en kvalitativ orientert casestudie der jeg kunne samle inn data ved å gjøre intervjuer og drive med deltakende observasjon. Thagaard skriver at 'formålet med et intervju er å få fyldig og omfattende informasjon om hvordan andre mennesker opplever sin livssituasjon og hvilke synspunkter og perspektiver de har på temaer som blir tatt opp i intervjusituasjonen' (Thagaard 2009). Det er likevel forskjellige meninger om hva intervjudata skal si noe om, men litt forenklet så er det to perspektiver på en slik intervjusituasjon. Den første har et positivistisk ståsted hvor intervjusituasjon er en ytre hendelse og forskeren er en "nøytral" deltaker som kan ta imot informasjonen som den kommer. Det betyr at en informants opplevelse, kunnskap og synspunkt skapes om til personlige erfaringer som nettopp vil komme til uttrykk i intervjusituasjonen. Det andre perspektivet er det mer konstruktivistiske synspunktet. Disse ytre erfaringene som informanten snakker om er ikke det som først og fremst kommer til uttrykk i en intervjusituasjon, men heller den sosiale interaksjonen mellom forsker og informant og videre hvordan disse to sammen utvikler en slags forståelse og kunnskap om intervjusituasjonen (Thagaard 2009). I denne oppgaven blir det lagt vekt på den første posisjonen, men det er likevel i sakens natur at en tenker kritisk under analysen rundt sin egen posisjon og likeså den andres posisjon i forhold til hvordan en intervjuprosess som en sosial hendelse skaper en viss dynamikk og farger resultatene. Det at en tar en mellomposisjon er ikke nødvendigvis motsetningsfylt i et feltarbeid. Samfunnsvitenskap er sosialt anliggende og derfor er det ikke slik at forskeren kan være fullstendig objektiv i en intervjusituasjon med andre mennesker. Alle, inkludert forskeren selv, lever forskjellige liv med forskjellige oppfatninger og følelser rundt sin egen sosiale kontekst (Hammersley og Atkinson. 2007). En kan si at spenningen ligger i det å bruke aktørene som blir studert som en kilde for informasjon om dem selv og den verdenen de lever i og behandle det som sosiale konstruksjoner hvor analysen kan si mer om den sosiokulturelle prosessen som har formet dem (Hammersley og Atkinson. 2007).

Kvalitative intervju kan bli gjort i forskjellige former, fra svært strukturert til mindre strukturert. I denne oppgaven har det vært viktig å kunne utforme en samtale hvor emner og temaer kan variere fra et intervju til et annet, men samtidig så var det viktig at alle intervjuene tok opp et sett av de samme temaene. Dette kalles en 'delvis strukturert tilnærming' (Thagaard, 2009). Altså at forskeren har spørsmålene klare på forhånd, men at antall spørsmål

og konkrete formulering kan forandres på underveis. At strukturen forandrer seg og deretter spørsmålene er ikke så unaturlig fordi en informant reagerer forskjellig på både spørsmål og forskeren som person. Derfor er det viktig å være fleksibel i forhold til sin egen forestilling om hva en skal få ut av et intervju (Thaggaard 2009). Videre så kan det i enhver samtale eller dialog kan en påstå at det kreves en sosial kompetanse hos begge parter. Dette kan være fra hvordan en kommuniserer gjennom øynene og stemmen til dialekten og stemningen i rommet. Kvale argumenterer for dette poenget at intervjueren trenger å ha kunnskap om nettopp sosiale relasjoner like mye som temaene. Han argumenterer med at ”forskeren bruker seg selv som instrument, og benytter seg av en implisitt kroppslig og emosjonell forståelsesmåte som gir en unik tilgang til intervjupersonens livsverden” (Kvale referert i Thagaard. 1997.s 90). Dette sitatet er både befriende, men kanskje litt utspekulert på samme tid. Det er befriende å vite at hvis en ser på seg selv som en person som kommuniserer god med andre og er et sosialt vesen generelt så har man et fordelaktig utgangspunkt, men samtidig så kan det være litt utspekulert på den måten at idet forskeren skriver sin egen sosiale kompetanse ned som en metode for å komme inn i en aktørs verden, så er det også en tilgang til en informants uerstattelige indre verden som forskeren må være seg bevisst.

Uansett sitt eget sosiale utgangspunkt for en intervjusituasjon så er det prinsipielle spørsmålet *hvem* som skal intervjues, altså utvalget av informanter (Thagaard. 2009). I kvalitativ forskning kalles dette et ’strategisk utvalg’, altså at ’en velger informanter som har egenskaper eller kvalifikasjoner som er strategiske i forhold til problemstillingen og undersøkelsens teoretiske perspektiver’ (Thagaard 2009). Denne oppgaven har benyttet seg av et strategisk utvalg som vil si at en velger med omhu i sin utvelgelsesprosedyre for at intervjuene skal kunne bidra til å utforske teorier som er etablerte og kanskje da utvikle nye begreper og perspektiver (Glaser og Strauss. Fra Thagaard 2009). Dette er et viktig aspekt fordi det har betydning for konklusjoner om overførbarhet, altså forskerens evne til å fortolke sosiale mønstre i datamaterialet (Thagaard 2009). Den andre metoden som ble benyttet i Laukvik var snøballmetoden hvor min portvakt spilte en viktig rolle. En portvakt blir definert som ”en person som kan åpne opp eller i verste fall blokkere mulighetene for å komme innenfor organisasjoner eller miljø” (Hammersley og Atkinson i Thagaard 2009). Han kunne gi tips om andre mennesker som passet rammen for aktører som var interessante innenfor innovative tankeganger. En kan også påstå at en var sin egen snøball ved å være i feltet fordi dette samfunnet er meget lite, og det hendte at disse personene kom under min paraply bare

ved å være tilstede og lytte under tilfeldige samtaler. Laukvik var for meg også meget inkluderende, ikke fordi en person kunne rulle snøballen videre, men bare ved å være en ny person i bygda. Kritikken ved denne metoden er som kjent at det kan føre til at en havner innenfor et gitt miljø hvis en følger den som først får snøballen til å rulle. Dette er et godt poeng, men en kan også si at på et geografisk avgrenset (sett bort ifra havet) sted kan en argumentere med at det miljøet er stort sett det samme fordi en prøver å samles, men at det selvfølgelig finnes uenigheter som blir uttrykt gjennom intervjuer. Dette kan bli et etisk problem fordi en på en måte får en billett fra en person til å gå til en annen hvor denne tredjeparten ikke er klar over at en blir innblandet i en forskningsprosess, men med det sagt bør en legge lit til at en aktør kan tenke kritisk om en vil være med eller ikke. Selv om en selvfølgelig kan legg til grunn forskjellige personligheter og hvorledes han eller hennes terskel er for å si nei eller ja, basert på om det vil skape særheter rundt ens person. Det skal sies at temaet i denne oppgaven ble lagt opp til at det ikke skulle være politisk anlagt fordi det i et lite samfunn kan være vanskelig å uttrykke uenigheter fordi mitt inntrykk var at stedet er sterkt knyttet opp mot samhold og felles identitet.

3.3 Deltakende observasjon i feltet

I følge Thagaard er deltakende observasjon 'særlig godt egnet til å studere relasjoner mellom mennesker fordi forskeren kan fokusere på hvordan personen forholder seg til hverandre i sosial situasjoner' (Thagaard 2009). Videre ligger det da et spørsmål om forskeren skal være åpen eller skjult og videre hva det betyr for resultatene at forskeren er nærværende. det er viktig å kunne delta i feltet for å kunne få en innsikt i aktørenes situasjon for eksempel ved å delta i forskjellige aktiviteter, men også være tilstede, mens de lokale gjør sine daglige aktiviteter (Thagaard 2009). Det er i Thagaards utdreining lagt vekt på flere faktorer som en må huske på, det var særlig fire punkter jeg la vekt på metodisk i Laukvik, først; balansen av nærhet og distanse mellom meg og mine informanter, det var lett å bli engasjert i livssituasjonene og historiene til informantene og det er også viktig, men likevel må en minne seg selv på at en bør ha en vis distanse for å kunne se at en er der som en faglig person og har et teoretisk utgangspunkt. Den andre faktoren er at en må tenke selektivt i forhold til hvilke situasjoner en skal fokusere på, altså være selektiv i forhold til hva som er fokuset for

undersøkelsen. Fordi det ikke alltid er klart hva som skal være fokuset ved din deltakende observasjon fordi observasjonen forandrer på ens egne tanker og refleksjoner rundt teorien en har lest før en kom. Men det er likevel viktig å kunne være litt selektiv for ens egen del slik at det ikke er så mange grener at det blir vanskelig å se de alle når en kommer tilbake og skal behandle dataen. Det er vanskelig å måle hva en oppnår med deltakende observasjon teoretisk sett. Men det sterkeste argumentet er at jeg selv kan oppleve hva jeg prøver å beskrive. Det gjør det mer autentisk å være i en intervjusituasjon hvis en selv har vært, sett og opplevd hva informantene referer til. I tillegg så er det av en veldig interessant selv å kunne føle på stemningen og atmosfæren av 'stedet', få en viss oversikt over hvorfor noen velger å bo eller flytte hit. Dette er ikke basert på informasjon jeg kan anskaffe gjennom aktører, men gjennom å være i naturen, være på stedet og se hvordan et stille miljø og et kontrastfylt vær og natur kan påvirke enselv. Ved å ha erfaring fra stedets puls blir ordene mer betydningsfulle i forskningen. Det er ingen ytterligheter i deltakende observasjonen, altså at en ikke enten kun observerer uten å delta eller at en deltar på lik linje som aktørene uten å observere aktivt. Derfor ble den deltakende observasjonen brukt for å kunne oppleve hvordan og delta i innovasjonene i Laukvik.

3.4 Ethiske dilemmaer

Det knytter seg etiske dilemmaer til forskjellige deler av den kvalitative forskningen. Først så møter en på etiske dilemmaer i intervjusituasjonen. Dette dreier seg først og fremst om hvor personlig og nærgående en skal være med informanten, dette vil si at en må vise respekt for personlige grenser og ikke lure eller presse informanten til å svare på spørsmål som han eller hun egentlig har betenkeligheter for å besvare. Dette kan også skje hvis en har et for personlig forhold til en informant slik at samtalen vandrer enkelt av gårde som om det skulle ha vært en personlig dialog. Dette kan føre til at informanten angre seg i etterkant. Dette betyr at forskeren har et ansvar på at en stopper informanten og seg selv hvis en merker at en går litt utenfor rammen av intervjusituasjonen. Det viktigste å tenke på i en intervjusituasjon er at dette ikke skal kunne skade informantene (Thagaard 2009). Det er viktig at det eksisterer en tillitt og at informantene ikke føler at avspeilingen er langt ifra deres egen oppfatning. Når det er sagt så må en også kanskje forberede seg på at en ikke kan være bestevenn med alle

informantene hvis en har store forskjeller når det angår problemstillingen som en forsøker å utforske. Når det gjelder min deltakende observasjon så jeg på meg selv som en meget ufarlig deltakende observatør fordi problemstillingen min knyttet til Laukvik ikke dreier seg om at jeg skal snu opp ned på en situasjon som kan få konsekvenser for de som blir observert. Derfor var ikke etikken så mye knyttet til at mennesker kunne bli avslørt og deretter oppleve ettervirkninger av min forskning. Det lå hovedsakelig på at jeg ikke kunne være helt klar på hva mitt prosjekt angikk fordi det var hele tiden en fleksibilitet over hvordan jeg skulle vinkle det (Thagaard 2009). Jeg hadde en veldig åpen tilnærming der jeg i utgangspunktet sa at det handlet om Laukvik og hvordan ting hadde forandret seg. Men som en kan lese i analysen så hadde jeg ikke til å begynne med tenkt at jeg etter hvert skulle kunne tegne en linje mellom lokale og innflyttere. Det var likevel viktig bare å være meg selv, leve hverdagslivet, handle på lokalbutikken, delta på trimmen, snakke med folk, ha tilfeldige samtaler, henge på kroa, være ute på båttur, stikke innom for kaffe, spise hval og torsk og slikt, men jeg kunne ikke stikke under en stein at det eksisterte en asymmetri mellom meg og de andre. Der dagliglivet endte på kvelden og startet på nytt på morgenen for aktørene i Laukvik, var ikke min dag ferdig før jeg noterte ned interessante vinklinger og setninger fra dagens hendelser. Videre kommer det like dilemmaer i forhold til analysen og tolkningen og forholdet mellom teori og data og tilslutt publiseringen. Alle dreier seg i min oppgave om at informanten kan føle seg utsatt hvis han eller hun blir gjenkjent gjennom sine intervju fordi dette er en liten plass.

Det kommer fram forskjellige etiske dilemmaer i kvalitativ forskning knyttet til hvor du er i forskningsprosessen. Et etiske dilemma som jeg synes er veldig nærliggende i min forskning er hvordan jeg skal tolke og analysere hva mine informanter har sagt i en intervjusituasjon. Det at jeg er en utenforstående som skal tolke kan føre til at noen føler seg provosert og fremmedgjort hvis mitt perspektiv og min tolkning skiller seg fra hvordan de selv opplever en situasjon (Thagaard. 2009). Dette kan gi en bitter ettersmak hvis en merker at det skuffer eller provoserer et annet menneske som har latt seg intervju.

3.5 Min posisjonalitet i Laukvik

Det er en utfordring å skrive om ens egen metode etter et feltarbeid. Dette er mye fordi mine inntrykk etter å ha vært i Laukvik to ganger er en blanding av hva en har lest på forhånd og

bestemt seg for å utføre, men også rene tilfeldige hendelser og en slags 'go with the flow' erfaring. Hammersley og Atkinson argumenterer for at en vanskelig kan lage generaliserbare relasjoner innenfor rammen av 'et feltarbeid' fordi det alltid vil være så mange unntak for hvordan den som forsker reagerer på situasjoner i feltet (2007). Derfor kan nedskrevne sett med regler vanskelig gi et bedre feltarbeid, det som er viktigst er at en diskuterer nettopp forskerens metodiske og praktiske vurderinger under et feltarbeidet.

Min posisjonalitet skinte gjennom på forskjellige plan. Jeg var en del av Laukvik og det ble etter hvert nesten et forventningspress om at jeg skulle dra tilbake til Oslo og fortelle deres historier om stedet og gi stemme til de der oppe som lever på yttersiden av Lofoten. Min trønderdialekt var et pluss for meg oppe i nord. Det ligger nesten et etablert samhold nord for Dovre mot det store Oslo. Jeg brukte det at jeg er fra Trondheim bevisst fra begynnelsen, men at jeg var student ved Universitetet i Oslo. Dette var rett og slett for å dele et hyggelig grunnlag. Jeg fikk høre flere ganger at jo Trondheim burde være hovedstaden. Jeg kan ikke si om dette har noen betydning for forskningen, men for meg følte jeg at vi ofte hadde mer å prate om og vi sier alle 'æ', noe som rent tonemessig gjorde at samtalen fløt godt med de lokale. Et litt annen situasjon som jeg etter hvert la merke til kunne bli litt komplisert var mitt nære forhold til min portvakt. Jeg visste ikke da jeg kom om det var interne konflikter rundt arrangementer og planer for Laukvik. For det viste seg etter hvert at han var ganske aktiv i å ville utvikle Laukvik videre og stedets omdømme ut i verden. Siden at dette er et sted med få innbyggere kan det være en ulempe å komme gjennom noen som en kjenner fordi da vil jeg bli identifisert som en kjenning av en person i bygda og ikke som en tilfeldig student uten noen forankring. Videre ble jeg også etter hvert oppmerksom på at jeg på en måte fikk to roller; Anette- studenten og Anette- mulig tilflytter.

En tanke jeg ofte gjorde meg mens jeg intervjuet innflyttere var at jeg egentlig ikke visste om hva den sanne årsaken var til at et disse flytter til Laukvik. Jeg lurte ofte på hva som var den avgjørende push/pull faktoren for at informantene dro fra det gamle og kommer til et nytt sted. Det er ikke sikkert at aktøren selv er helt klar over hva som avgjorde det før i ettertid. Jeg hadde en liten sperre på hvor mye jeg kunne presse også i forhold til å få et fullstendig ærlig svar. At et menneske plutselig forlater sitt forrige liv og starter nye tanker og nye virksomheter kan være en konsekvens av spesielle hendelser i et liv, innovasjon kan komme av individuelle forandringer, gode eller dårlige som gjør at en starter noe nytt, setter i gang

nye prosesser som kan oppta en. Det føltes som at disse som hadde startet noe nytt ofte hadde meget personlige grunner for å starte på nytt, men jeg hadde en personlig grense på hvor mye jeg skulle forsøke å få ut. På en måte kan enhver innovasjon være en del av en aktørs indre hvor Laukvik er ”rommet” og omveltningen i det personlige samtidig som at tiden som går er en del av prosessen.

3.6 Framstillingen av informanter

Fordi jeg ønsket å gjøre et empirinær studie så var det viktig for meg å sette meg inn i informantenes rettigheter. Jeg ønsket å følge prinsippet om konfidensialitet som lyder som at ”forskeren skal vise tilbørlig respekt for individets privatliv. Informanter har krav på å kunne kontrollere hvorvidt sensitiv informasjon om dem skal gjøres tilgjengelig for andre” (NESH i Thagaard 2009). Jeg ville skape en atmosfære der de kunne stole på at jeg hadde intensjon om å ivareta deres interesser. For at nettopp relasjonen skulle være god mellom meg som forsker og informanten så var det viktig at informanten hadde akseptert og oppfattet den rollen som jeg faktisk hadde i Laukvik (Thagaard 2009). For å gjøre dette var det av stor betydning å bygge en tillitt om mitt prosjekt i den forstand at jeg ikke var der for framstille noen på en slik måte at det kunne skape konflikter i lokalsamfunnet, samtidig som at jeg måtte klargjøre at jeg var der som forsker og at dette feltarbeidet skulle fremstilles i et forskningsresultat (Thagaard 2009).

I denne studien ble det utført 11 dybdeintervjuer som hver hadde en lengde på 1 til 2 timer og jeg gjorde et muntlig gruppeintervju med 4 fiskere. Jeg valgte informanter som var aktive i lokalsamfunnet enten det gjaldt kulturelle arrangementer, fiskenæring eller informanter som hadde startet eller var i starten av å bygge opp ny virksomhet. Jeg tok kontakt etter hvert som jeg ble kjent, hvor jeg etter hvert ved en passende anledning spurte om de var villige til å gjøre et intervju. Hvis de ville dette sendte jeg et informasjonsskriv via e-post med opplysninger om mitt prosjekt og deres rettigheter i forhold til intervjusituasjonen (se vedlegg 2). Jeg ønsket også å ha en jevn fordeling mellom innflyttere og lokale. Jeg har brukt fiktive navn i analysen, men enkelte plasser har jeg bare brukt ”Lokal informanten” eller ”Innflytter

informanten” fordi jeg anså informasjonen for å være sensitiv i forhold til informantens rolle i lokalsamfunnet. Jeg kunne ha brukt bare ”Lokal informant” og ”Innflytter informant” gjennom hele analysen, men jeg tok den vurderingen om at det var viktig for analysen å gi aktørene fiktive navn fordi en aktør blir mer ”levende” hvis han eller hun blir gitt et navn fremfor en felles betegnelse. Men informantens anonymitet målt opp mot forskningen var helt klart et etisk dilemma som måtte balanseres fordi Laukvik er et lite og gjennomsiktig samfunn.

3.7 Temasentrert analyse og tolkning av datamaterialet

Hovedpoenget med mine intervju var å gå i dybden på informantenes meninger og oppfatninger om innovasjon og deres lokalsamfunn (se vedlegg 3). Derfor var det viktig å bruke en metode som på best mulig måte kunne fremheve informantenes intervju basert på disse temaene. Temasentrert analyse hvor det nettopp er et hovedpoeng å gå tematisk i dybden var derfor et godt utgangspunkt for min analyse (Thagaard 2009).

Helt i starten av analyseprosessen så var det først viktig å transkribere materialet så tett opp til feltarbeidet som mulig. Noen intervju transkriberte jeg mens jeg var i Laukvik, men de fleste ble gjort i Oslo. Jeg hadde informanter som både snakket dialekt og engelsk, men jeg bestemte meg for å transkribere det rett inn til bokmål, men samtidig så er ikke transkriberingen moderert i forhold til setningsoppbygging og ufullstendige setninger. Men når jeg skulle sette inn sitater i analysen, så ble det slik at noen sitater er forkortet midt i og på noen plasser har jeg satt inn forklaringsparentes, men sett i sin helhet er transkriberingen og sitatmaterialet autentisk. Når det er sagt, så ligger noe av problemet i temasentrert analyse at du skal plukke ut sitater og på en måte strekke deg etter sitater som passer inn i temaene (Thagaard 2009). Dette kan gjøre at setninger får mer mening enn hva informanten selv hadde ment at den skulle ha. Det kan bli litt puslespillaktig der du tar biter fra forskjellige informanter som passer inn i dine tema som du har kategorisert i din temasentrert analyse. Videre så er det i temasentrert analyse viktig å kunne gjøre analysen på en slik måte at forskeren kan sammenligne forskjellige informanter (Thagaard 2009). Etter å ha transkribert alle intervjuene så laget jeg derfor et nytt skjema der jeg satte opp spørsmålene jeg hadde stilt

under intervjuet og laget kategorier som ”Jobb og virke”, ”Innovasjonsbegrepets betydning”, ”Motivasjon for nytenkning” og ”Laukvik og framtiden”. Dette gjorde at jeg kunne få en oversikt over informantene og starte struktureringen av analysen og hvordan den på best mulig kunne bli framstilt og satt i sammenheng av min endelige.

3.8 Reliabilitet og validitet

Thagaard skriver at ”å tolke resultatene av en undersøkelse innebærer å reflektere over dataens meningsinnhold”(2009). Når en skal tolke så har dette flere utgangspunkt, den ene er hvordan en ser på og vurderer sammenhenger og hvilke teorier en knytter seg opp mot. Hvordan en ser og vurderer sammenhenger er egentlig en diskusjon med mange lag. En kan grave seg helt inn til en diskusjon om ens egen verdensoppfatning og derav en oppfatning av virkeligheten, til hvordan en ordlegger seg og finner meninger i språket. Når jeg analyserte dataen min kunne det på et vis bli veldig frustrerende hvis jeg tenkte for mye på min egen verdensoppfatning oppe i det hele. Jeg måtte forsøke å stole på min egen objektivitet samtidig som at jeg visste at jeg aldri egentlig kunne bli det fordi en alltid tolker litt subjektivt. Derfor er det i kvalitativ forskning alltid en liten bit av deg selv i analysen. Dette synes jeg ikke trenger å være noen motsetning for hva et godt forskningsresultat kan være så lenge en er ærlig om dette forholdet. Dette kan skape en nærhet med dine aktører som gjør at forskningen blir mer dynamisk og ikke en studie som kan blir lest som distansert og med en ovenifra ned posisjonering. Poenget er ikke å finne en sannhet lik hvor rund en sirkel er, men å utforske meningskonstrueringer blant mennesker om et gitt fenomen. Poenget er å finne meningskonstrueringer.

Et annet utgangspunkt er hvordan forskeren er knyttet opp mot teori. Jeg var ganske klar på hvilket teoretisk område jeg ønsket å utforske i forhold til mitt case studie, men likevel så ville jeg ikke binde meg opp mot for mye. Så hvis en da har et teoretisk rammeverk å forholde seg til så blir det i alle fall en synsvinkel som står skrevet på svart hvitt som man enten kan forsøke å forbedre eller videreføre på basis av ens feltarbeid. mitt tyngdepunkt ligger derfor mot en veksling mellom induktiv og deduktiv tilnærming, der jeg har et teoretisk

utgangspunkt i innovasjonsteorier, men at innsamlingen av dataen er også en del av rammen rundt analysen. Dette vil si en abduktiv tilnærming, altså en mellomposisjon (Thagaard 2009). Jeg synes at det er godt å ha litt teori å støtte seg mot fordi i kvalitativ forskning så er jeg også en del av den virkeligheten jeg har plassert meg selv i derfor er det nyttig og støttende å kunne se andres tanker og analyser rundt lignende situasjoner.

Etter at jeg har satt siste punktum i forskningen så vet jeg at det må vurderes om dette for det første er *troverdig* (Thagaard 2009). Er min forskning pålitelig altså har den reliabilitet i den forstand om hvordan jeg har utviklet min data i forhold til informasjonen jeg fått fra feltarbeidet og hvordan mine egne vurderinger av situasjonen har utspilt seg. Dette betyr også at jeg må legge vekt på min framstillingsevne slik at det ikke er forvirrende hva min egen analyse er og hva den råe dataen består av. Det gjelder å ha gode markerte linjer slik at det blir pålitelig og at leseren ikke får følelsen av at alt er et sammensurium av hva jeg har tenkt og sett, informantene har sagt og teorien har antydnet. Det andre punktet for å kunne gjøre oppgaven til en troverdig forskning er om det har validitet. Dette vil si at mine tolkninger av mitt feltarbeid og undersøkelser har gyldighet. Er mine tolkninger så sterkt forankret i meg selv gjennom min posisjonalitet og tilknytning det miljøet i feltet at en ikke kan være sikker på om den har validitet? Jeg har prøvd å unngå dette ved å være veldig klar over min egen rolle i feltet. Det kan også sies at noen kan være flinkere enn andre til nettopp å distansere seg selv fra den situasjonen som en oppholder seg i for å nå det formålet om å skape mest mulig troverdighet. Forskjellige mennesker har forskjellige evner ovenfor andre mennesker en møter på veien, som for eksempel å kunne være konstant fleksibel på hva som kommer fram av meningskonstrueringer og deretter legge opp et nytt "tankeløp". En må være villig til konstant å forkaste sine egne tanker og analyser for nye perspektiver som kommer gjennom datainnsamlingen. Men når det er sagt, har ethvert forskningsprosjekt som regel en tidsfrist, så det kommer for en dag da en må bringe seg selv tilbake inn i analysen og være så objektiv som vår subjektive virkelighet gir rom for.

Det har vært et viktig utgangspunkt at denne oppgaven skal kunne ha en nytteverdi. Hvis en gjør dette på troverdig måte som skaper både reliabilitet og validitet, så har det vært et viktig utgangspunkt for denne oppgaven å være til nytte. Altså at den kan ha nytteverdi innenfor innovasjons teorier knyttet til regional utvikling. En snakker da gjerne om overførbarhet, men

det er for meg et veldig stort begrep som er vanskelig å forholde seg til. at andre kan kjenne seg igjen i Laukvik sine problemer er ganske sikkert, men hvis jeg skulle ha argumentert for overførbarhet, så faller min egen argumentasjon om et steds særegenhet basert på en plass sin egen kontekst av mennesker, historie, næring i grus. Men overførbarhet i en mer teoretisk forstand er jo at en skal kunne utvikle og skape en et prosjekt som hvor det også kan være relevant utover Laukvik caset (Thagaard 2009). Nytteverdien kommer da hvis forskningsresultatet kan informere senere studier av innovasjon i rurale områder.

3.9 Oppsummering av metoden

I metoden så har jeg forsøkt først å fremstille den kvalitative metoden og for det andre belyse min situasjon i feltet og hvilke fremgangsmåter jeg ønsket å bruke for å samle inn data på best mulig måte. Det som er en svakhet i mine valg i feltet er at jeg ikke valgte nok a-typiske informanter i forhold til de jeg allerede hadde valgt. Jeg kunne i større grad intervjuet mennesker som ikke deltar i det hele tatt i noen form for innovasjon. I tillegg til dette så kan det argumenteres at en annen svakhet er at jeg ble for personlig med mange av mine informanter gjennom deltakelse og etter å ha bodd der i nesten 3 måneder og at dette kan ha ført til at jeg ikke godt nok la merke til underliggende problematikker og perspektiver. På den annen side så tror jeg egentlig ikke at det trenger å være noe problem så lenge jeg spilte med åpne kort om at de skulle analyseres ved et senere stadium. Selv om det kan være historier man ikke får med seg fordi man i for stor grad er på innsiden så kan jeg argumentere for at jeg fikk veldig gode intervju med mange sitater nettopp fordi jeg opphold meg der såpass lenge. Dette førte fram til store mengder datamateriale som jeg kunne ta med videre inn i analysen.

4. Analyse

”Mennesket har et punkt der de føler behag, både med å se på noe og det å være i et miljø og det å leve.”

- Lokal Arne

Sitatet over peker på noe essensielt. Hvor er punktet av absolutt behag til en aktør og hvor eller hvordan ønsker han eller hun å møte dette punktet i det miljøet han eller hun lever? Hvis menneskene som lever i Laukvik er opptatt av å finne nettopp dette punktet av velbehag gjennom innovasjon, så vil det si at det mest sannsynlig eksisterer mange og veldig sammensatte meningskonstruksjoner om på hvilken måte Laukvik kan møte dette punktet som et lokalsamfunn. Fordi innovasjonspraksisen i Laukvik nettopp er sammensatt blanding av innflyttere og lokale, det tradisjonelle og det mer alternative så er det grunnlag for å tro at det eksisterer flere oppfatninger som både har likheter, men også som er motsetningsfulle. Boschma argumenterer at steder med lange tradisjoner gjerne har et kognitivt fellesskap som kan gjøre at stedet blir veldig motstandsdyktige mot nye veier og forståelser (2005). Dette gjør at det kan være vanskelig å ta til seg slike nye ideer og impulser av en ekstern karakter (Lindkvist og Sanchez. 2007). Det er derfor interessant i denne analysen å se på ”det eksterne møter det interne” faktoren i forhold til Laukviks kontekst som igjen kan settes opp som en innflytter/lokal dikotomi. Disse kategoriene vil også være nyttige når det gjelder den entreprenørbaserte teorien som kobler motivasjonsårsaker for entreprenørskap hos den enkelte aktør.

Min hovedproblemstilling er altså ”hvordan utfolder innovasjonspraksisen seg i Laukvik” (se kap.1.2). Jeg vil drøfte dette spørsmålet gjennom 4 del-problemstillinger; i) hva er forståelsen av begrepet innovasjon i Laukvik; ii) hvordan innoverer aktørene i Laukvik; iii) hva er motivasjonen for å innovere i Laukvik og tilslutt iv) hvilke barrierer for innovasjoner eksisterer i Laukvik. Informantene mine har under hver av disse delproblemstillingene blitt delt opp i de ovenfor nevnte kategoriene; innflyttere og lokale. I analysen vil jeg imidlertid først gi en oversikt over viktige innovasjoner i Laukvik på 2000-tallet. Deretter vil jeg

avdekke hva som kjennetegner denne innovasjonspraksisen gjennom drøfting av de 4 delproblemstillingene.

4.1 Viktige innovasjoner i Laukvik på 2000- tallet

Det har de siste årene vært en stor framgang i lokale næringer i Laukvik. I 2005 var det 430 innbyggere i Laukvik, mens det i 2008 hadde vokst til 480 innbyggere. Skolen hadde 42 elever og barnehagen var full med 4 barn på venteliste (Zeestraten 2009). Det har vært viktig for Laukvik sin næringsutvikling at de i 2006/2007 fikk total bredbåndstilgang for alle i Laukvik og derfor kunne utvikle internett kommunikasjon med formål om økning av nasjonale og internasjonale turister og tilreisende (Zeestraten 2009). Herunder er en oversikt over hva som har skjedd i Laukvik siden 2000:

Tidslinje

2000:

- Laukvikdagan for første gang avholdt. Arrangement første helg i juli, hvor mange hundre besøkende kom til Laukvik. Fiskebruket på havnen er utgangspunktet hvor det er fiskekonkurranse, salgsmesse, dansefester og tivoli. Alle i Laukvik er sammen arrangører og deltakere.

2003:

- Nytt havnebasseng bygget for å sikre trygge forhold for kystfiskeflåten og fritidsbåter.

2004:

- Hollandsk ektepar starter et feriesenteret Kristine Moen Huset. Aktive ferieopplevelse hele året.

2005:

- Nytt samfunnshus bygd på dugnad ferdig,

- Restaureringsprosjekt på Laukvik Brygge, Fyret
- Galleri- Magica åpnet på et småbruk,
- Oppsett av forestilling om Laukviks historie: gruvedrift på begynnelsen av 1900-tallet, dekorasjonsmalingshistorie, fiskerihistorie. Flere framførelser.

2006:

- Treningssenteret Innersvingen åpnet.
- Næringsforening for bedrifter langs veien FV 888 stiftet,
- Væreiergården Stangerholmen restaurert med midler fra Kystkulturprosjektet (Lofoten/Vega prosjekt). Inneholder viktige dekorasjonsmalinger og omgjort til bygdemuseum.
- Aanesen Design etablert i Stangerholmen. Formålet er turistrelatert og målet er å synliggjøre Laukvik gjennom design. Har også åpnet en butikk for salg av lokale husflid produkter.

2007:

- Fyret restaurant/pub og cafe åpnet, helårs.
- Åpning av Laukvik Kulturhus.
- Viva- Lofoten, overnatting og arrangementsenter med vekt på naturopplevelse, undring, inspirasjon og skaperglede.
- Første ”Midnattsolfestival” arrangert.
- Webside for turister på engelsk og norsk: www.laukvik-lofoten.no
- Webside for innbyggere: www.laukvik.com
- Åpning av ”Polarlight Center Lofoten” i Laukvik. Tilbyr nordlysopplevelser for turister og amatør astronomer. På sommeren er det lagt vekt på midnattsol og Laukviks historie.
- Åpning av LOFAST, bro som åpner opp for at en kan kjøre forbi Laukvik på FV 888, hvor en før måtte ta båt. Utvikling av Nasjonal Turistvei spesielt for syklister som starter i Laukvik gjennom: www.castorforlag.no

2008:

- Laukvik teaterlag gjenopprettet.
- Tai Chi kurs arrangert på sommeren. 20 svensker og 15 fra England. Oppdaget Laukvik gjennom hjemmesiden. Lokal organisert, overnatting, spising, transport, la igjen ca 130 000 kroner i Laukvik.
- Inngikk samarbeid med LIAF- Lofoten International Art Festival. New York kunstner.
- Laukvik vert for to fotografer som skulle lage fotoustilling om ”kystsamfunn i vekst”. Utstillingen ble vist ved Det Norske Teater i Oslo. Ble også utgitt som bok. Også en del av utstilling i Svolvær i forbindelse med ”Tilflyttere til Lofoten” prosjekt.

2009:

- April 2009 ble Laukvik Teaterlags nye revy framvist: ”De ville bak fjellan”. 300 mennesker møtte opp i Laukviks samfunnshus. 23 innbyggere deltok på revyen.
- Initiativ for å lage ny turistbrosjyre for Laukvik ved navn: ”På skattejakt i Laukvik område”. Forteller om geologiske, historiske, kulturhistoriske interessante innslag. Inneholder kart for turister.
Midnattsolland Laukvik. Basert på FV888: Midnatsolveien. Inspirert av ”Den Gyldne Omvei” i Trøndelag.
- Kari Senteret. Senter for kurs/atelier senter. (Zeestraten 2009).



Viva Lofoten- låven omgjort til leiehus for kort og langtidsopphold.

4.2 Hva er forståelsen av begrepet innovasjon i Laukvik?

Laukvikværingenes forståelse av innovasjonsbegrepet er av interesse fordi det er et begrep som kan bli oppfattet på mange måter. Det kan bli forstått på en innskrenkende eller utvidende måte eller med ingen forståelse i det hele tatt. Det er alltid en utfordring når en skal bringe inn et konsept fordi en selv har et teoretisk utgangspunkt. Innovasjonsbegrepet er blitt et aktuelt konsept nettopp innenfor stedsutvikling fordi det legges opp til at lokalsamfunn skal ha en "utvikling" innenfor økonomi som gir grunnlag for at de som bor der kan bli værende og at folk, spesielt de i etableringsfasen kan bli fristet til å komme. Så derfor var det betydningsfullt å se på hva aktørene mente om innovasjon, om det ble sett på som en kreativ handling og videre hvilke meninger det eksisterte om hvor innovasjon kommer fra. Poenget med dette var å se om begrepet har noe kraft i seg selv. Dette kan bygge opp om betydningen av å bruke innovasjonsbegrepet i en lokal kontekst nettopp fordi det i mindre lokalsamfunn ofte er mindre skillelinjer mellom det sivile og det private og en lokal utviklingsprosess kan derfor ha flere nyanser basert på stedets kontekst (Aarsæther og Nyseth 2007).

4.2.1 De innflyttede og innovasjonsbegrepet

Ved intervjuene av innflyttere kom det raskt opp begrep som "nytenkning, nyskaping og oppfinnelser" på spørsmålet om betydningen av innovasjonsbegrepet. Videre mente noen av innflytterne at innovasjon også handlet om det "å se ting med litt andre øyne" eller "som noe nytt eller ekstremt". Noen ser også på det som en prosess som ikke har en begynnelse eller en slutt. Som to innflyttere ordla seg: Innflytter Beate: *"[Nyskaping] er en oppfinnelse, en nyskapning... det er jo nyskapning for den enkelte, behøver kanskje ikke å være nyskapning for en større enhet..[det er] mange felt av innovasjon, altså hvor dette ordet kan komme opp."* For henne er ikke dette et innskrenkende begrep, men heller at det er en selv som setter begrensning på hva det kan bety. Innflytter Thomas, som har drevet mye med stedsutviklingsprosjekter som festivalutvikling i Laukvik og i tillegg startet opp Innersvingen Treningsstudio mente at det var nettopp hvordan en så ting og situasjoner: *"[innovasjon] det*

er å se ting med litt andre øyne, ofte ikke total nytt, men en sammensetning av det gamle, å kunne fremheve de spesielle tingene.”

Innflytter Heidi har et syn på innovasjon som ligner Schumpeters. Innovasjon betyr destruksjon av noe gammelt, altså en kreativ destruksjon. Det er noe som ikke helt fungerer lengre som må fornyes mener hun: *”Jeg tenker gjerne nytt eller ekstremt... .sånn som når det gjelder skolen, jeg synes at det bør oppheves. Det føler jeg også er en innovasjon, jeg føler at vi kunne gjort noe helt annet. Jeg er egentlig veldig opptatt av innovasjon. På mange områder.”* Videre så understreker hun det ekstreme som kan forstås med innovasjon:

”Noen ganger så er det noe med det ekstreme, at noe helt nytt må til istedenfor det gamle, virkelig når det ikke fungerer lenger, innovasjon er ikke bare å endre litt på det gamle. Du må begynne helt fra skrætsj. Altså det er sånn jeg føler det. Noen ganger må en oppheve.”

Dette viser at innovasjon for innflytterne i stor grad betyr en selvstendig handling hvor de kan få fram sin egen kreativitet, men også en radikal prosess som kan forandre en struktur fundamentalt. Samtidig så er innflytterne i Laukvik er i en særstilling fordi de har kommet for nettopp å starte noen nytt gjennom et senter eller et overnattingssted eller et galleri. De har kommet for å starte et nytt liv og for å gjennomføre sin ide og finne sin livsstil som passer til det. Det er altså ikke innflyttere som har kommet for å starte familie da alle informantene har voksne barn og de fleste unntatt et ektepar hadde voksne barn da de flyttet til Laukvik (ekteparets barn har forlatt Laukvik for å studere). Det er derfor grunnlag for å tolke at innflytterne ikke ser innovasjon som et innskrenkende begrep, men mer et ord som kan brukes i vid forstand enten en baserer det på egne mål eller som noe en jobber mot i fellesskap der en bor. Det de sier er også at det er veldig mye en handling som kan forandre noe gammelt og gjøre det til noe nyere og kanskje bedre. Ut fra dette så kan det trekkes inn Framhold og Eisebiths påstand om at innovasjon er ”en interaktiv prosess som produserer og resulterer i noe som ikke har eksistert før” (2009). De ser begrepet som en måte å dekonstruere det gamle og kanskje komme opp med en ny sammensetning som kan forkaste det gamle (Hansen & Selstad. 2003). Innflytter informantene mener at dette er en fornyelsesprosess hvor individet kan være litt modig og tenke nytt, altså tenke innovativt slik at det nye kan komme fram til nye retninger. Det er evnen til å se med nye øyne som Thomas sa, men Elisabeth understrekte også at innovasjon er en prosess hvor flere sammen kan veilede henne til nytenkning og nyskapning, derfor er det en prosess som baserer seg på ”rommet” individet befinner seg i.

Altså er det en kreativ prosess i den forstand at de rundt kan hjelpe og påvirke og du selv kan skape ved evnen til fremheve det spesielle. Alle informantene ser ut til forstå innovasjon som veldig forskjellige basert på hvor du er og hva du ser. Denne forståelse kan støtte opp mot Mattson argument for at innovasjon har forskjellige ”rom” hvor det oppstår uberegnelige og sofistikerte prosesser basert på forskjellige geografiske områder (Mattson, H. 2009).

4.2.2 De lokale og innovasjonsbegrepet

Innovasjonsbegrepet blir av de lokale sett på med et noe todelte syn. Først er det tanken om at innovasjon er en kreativ handling og at det selvfølgelig betyr nytenkning. På den annen side er det en oppfatning av at innovasjon er et politisk begrep i Vågan kommune, Nordland fylkeskommune og helt ned til Oslo. Innovasjon ble sett på som en prosess basert på statlige og fylkeskommunale tiltak, men også at det kommer fra Innovasjon Norge. Det er ikke noe en strekker seg mot, men en metode som organisasjoner og andre kan bruke for å kategorisere en gitt aktivitet. Lokalinformant Pål som selv har forøkt å starte et lite virke og er aktiv i stedsutvikling og lokale prosjekter som å pusse opp og drifte et gammelt væreierhus: *”Det bør være en fortjeneste i det [innovasjon] det bør kunne gi en fortjeneste til de som starter med det og eventuelt andre som overtar eller som finner på samme ideen eller andre ideer.”* Pål sier her at begrepet er resultatorientert fordi ideer som utvikler seg til innovasjoner bør kunne gi avkastning. Fromhold -Eisebith legger dette til grunn i hva som skiller kreativitet og innovasjon (2009). Innovasjon er kreativt og skaper ideer, men likevel så bør innovasjoner lede til enten nye produkter, nye prosesser eller organiseringer, eller nye markeder (Fromhold- Eisebith 2009).

Lokal entreprenør Susanne sa raskt at hun hadde *”dårlige vibrasjoner”* rundt begrepet. Ved bruken av dette begrepet tenkte hun på Innovasjon Norge og søknader om pengestøtte. Susanne jobber med å drive og utforme en lokal kro der Laukviks innbyggere kan møtes. Hun sa også at innovasjon er: *”For de som gjør de rette tingene slik at en får gjort det en ønsker.”* Det Susanne sier er et interessant poeng fordi det viser begrepets konkurranse pregede

betydning. Det handler om de som kan lykkes med sine ideer og får gjennomslag for dem. Unntaket er en lokal entreprenør Arne, som ser på begrepet som både noe individuelt og som et begrep som kommer ovenifra. Om hva han legger i begrepet svarer han at alt kan være innovativt: *"Jeg vet at det [innovasjon] ligger på lavere ting også, det kan jo være å utvikle den her koppen (i hånden), og det kan jo være innovative tanker som setter en hank på den andre siden også hvis den skulle bli stødigere å drikke av."* Arne har kommet med mange ideer i lokalsamfunnet i Laukvik og er ikke redd for å komme med litt radikale tanker, sett fra Laukviks perspektiv sier han.

For de lokale betyr innovasjon handlingen av å komme med nye ideer, men forskjellen fra innflytterne er at de er opptatte av at det også må skape grunnlag for en jobb fordi den som kommer med ideen eller konseptet også må kunne brødfø familien sin. Slik som Pål uttrykte det:

"Ja, altså du skal få til å leve av det [innovasjonen] for det gir jo en kvalitet for deg selv at du skal slippe å gå der og snu på kronen. Og så skal det gi lyst hos andre til å begynne med noe lignende eller noe annet. For det går an å tjene penger på det meste, men det er ikke lett når det er så langt unna kommunikasjonsentraler og store folkemengder."

Pål mener med dette at han ser hvordan noen av de i bygden som har startet noe nytt strever med å få det til å gå rundt, slik som Susanne med kroen, men like fullt så synes han at innovasjon er et begrep som kan brukes i Laukvik, nettopp fordi mange har funnet på å gjøre noe på en ny måte. Samtidig mener han at nytenkning fortsatt kan gå mye lengre i Laukvik spesielt innenfor fiskeressursene som de har: *"Fisken veit du, vi har et fantastisk råstoff her som kommer på land og mange har jo snakket om det, en dame som har snakket om å begynne å lage kryddersild, at vi kan begynne å steke fiskekaker, altså eller utvikle noe."*

Dette betyr at de lokale i stor grad ser på innovasjon som noe som kan utvikles i Laukvik. Det som likevel er problematisk er at de også må tjene penger og da må de forholde seg til det offentlige og pengestøtte. Derfor lyder begrepet litt negativt fordi det relateres til tunge søknadsprosedyrer. Derfor kommer analysen tilbake til dette poenget om "søknadsprosedyrer" under delproblemstilling 4: "hvilke barrierer for innovasjon finnes i Laukvik." Intervjumaterialet viser gjennom dette at begrepsforståelsen av innovasjon ser ut til å ha mer tyngde blant innflytterne. Dette kan bety at de har lest mer om det og har et mer

teoretisk forhold til begrepet fordi som det vil vise seg senere i analysen så har innflytterne i større grad hatt en positiv opplevelse i henhold til kontakten med Innovasjon Norge. Dette betyr ikke at de lokale reflekterer lite over nytenkning for Laukvik, men begrepet innovasjon står ikke fram som et veldig positivt begrep for de lokale fordi det er knyttet opp mot byråkrati og kategorisering som ikke har så mye relevans i deres daglige liv. Ida som har prøvd å søke midler fra Innovasjon Norge hadde ingen formening om hva "innovasjon" betyr, men på et oppfølgingsspørsmål om hun hadde noen forståelse for begrepet 'nytenkning' svarte hun at det drev de jo med på bygda hele tiden, altså at de prøver å se nye elementer hele tiden. Som hun sier: *'Det er jo mange som har bygdeutvikling som hobby rett og slett!'*

Dette betyr at innovasjonsbegrepet fra de lokales perspektiv blir sett på som en kreativ prosess når det gjelder å kunne utvikle og gjennomføre nye ideer samtidig som at innovasjoner bør ha ett lokal økonomisk perspektiv. Dette kan relateres til Schumpeters oppfatning av hva betydningen av nytenkning og innovasjon har for økonomisk framgang i regionene (Hansen & Selstad. 2003). Det er viktig da at en plass evner å tenke nytt og derav skaper innovasjoner, ikke bare teknologimessig, men også evner å tenke nytt i forhold til allerede eksisterende komponenter på et gitt sted (Hansen & Selstad. 2003). Her argumenteres det for at evnen til å tenke nytt er imperativt for at en plass skal utvikle seg ikke bare økonomisk, men også for å kunne se nye muligheter og dekonstruere faktorer på et lite sted på enn slik måte at det kan skape en ny sammensetning. For eksempel så sier de lokale at de gjerne skulle tenkt mer innovativt når det kommer til den naturlige fiskeressursen de allerede har og å videreutvikle konseptet rundt Laukvik som kan gi økt turisme og derav kunne både fra fiskeressursene og turismen generere flere og stabile arbeidsplasser som det går an å leve av. Dette er et viktig poeng for innovasjonsbegrepets betydning fordi de lokale gir et klart bilde av at innovasjon kan spille en rolle for å sikre og utvikle nye arbeidsplasser for Laukvik, altså at nytenkning og konseptutvikling skal ha en samfunnsmessig effekt (Aarsæther og Nyseth. 2007).

4.2.3 Oppsummering av forståelsen av begrepet innovasjon i Laukvik

Innflytteres syn på innovasjon som en kreativ handling og lokales syn på innovasjon som en kreativ handling er lik på den måten at begge ser på innovasjon gjennom at en kan tenke nytt, komme med nye ideer, legge føringer for hvordan Laukvik skal utvikle seg og videre at hvis en har en kreativ ide så kan det utvikle seg i en positiv retning. Men det ligger en skillelinje med at de lokale i stor grad virker som er av den oppfatning at innovasjon også bare er et konsept som kommer utenifra selv om de godt kan være at de lever innovativ, men kaller det heller gjerne nytenkning eller bygdeutvikling. Dette kan måles opp mot Fromhold og Eisebith påstand om at kreativitet og innovasjon kan være vanskelig å måle fordi noen ser det kreative som en del av prosessen, mens andre legger mer vekt på at det skal måles opp mot resultater som nye produkter, nye prosesser eller nye virksomheter (2009). Poenget med innovasjon er for de Innflyttede rettet mot å realisere disse ideene for sin egen del, mens poenget for mange av de Lokale var at innovasjon skal ha en samfunnsnyttig effekt basert på jobbgenerering.

På grunnlag av dette så kan informantene tolkes på den måten at de forstår *innovasjon som en kreativ handling* i Laukviks kontekst. Videre så er denne kreative handlingen er todelt: innflytere ser i større grad *innovasjon som en kreativ individuell prosess* og de lokale ser *innovasjon som en kreativ lokalutviklings prosess*. Fra dette kan denne oppgaven da gå videre innover i innovasjonspraksisen i Laukvik for å granske nøyere hvordan det blir innover, hva som motiverer og hva som hindrer med utgangspunkt i Schumpeters syn på *entreprenørens rolle* i innovative handlinger og videre Fromhold- Eisebith og Florida syn på *stedets rolle* i innovative handlinger.

4.3 Hvordan innoverer aktørene i Laukvik?

For å få et bilde over hva som skjer i Laukviks innovasjonslandskap har det vært viktig å forsøke å forstå hvordan aktørene innoverer. Dette betyr både i ren formmessig forstand *hva er det de gjør og hvem har utført innovasjonene*. Hvordan aktørene innoverer i Laukvik er stilt nettopp på grunn av at det kan gi et bedre bilde av hva som er viktig for aktørene i

Laukvik når det gjelder hvilke konsepter og ideer de utfører og hvordan aktørene dekker eventuelle økonomiske utgifter. Muligheten for å innovere er nettopp for noen et økonomisk spørsmål for andre handler det kun om ens egen vilje til å fornye. Som Schumpeter argumenterte så er det ikke alltid at entreprenøren som utfører innovasjoner har som mål å generere en fortjeneste, men heller har en drivkraft mot å skape noe nytt (Hansen & Selstad 2003). Mange kan konstruere ideer i det private eller i samtale, det være om for eksempel bruk og renovering av en gammel bygning, hvordan på best mulig måte utnytte arealene i Laukvik eller hvordan en kan organisere gode festivaler. Under feltarbeidet var det derfor interessant å kartlegge hvordan informantene så på finansiell støtte fra stat og fylkeskommune og generelt tanker rundt at det finnes penger til de som tenker nytt. For mange blir det også et spørsmål om en vil og har evne til å utforme søknader som er en integrert del av denne prosessen. Ved samtaler ble det ofte snakk om at denne prosessen for mange er meget vanskelig og nesten avskrekkende.

4.3.1 De innflyttede og hvordan de innoverer

Ved intervjuene av de innflyttede så ble det gitt et inntrykk av at alle de innflyttede aktørene hadde komme til Laukvik av andre årsaker enn å tjene penger. De fleste har solgt sine hus fra forhenværende plasser og har derfor kunne være uten inntekt en liten periode. Innflytter Heidi som driver et galleri likte ikke tanken på å søke om støtte for å få utføre planer fordi det tar så mye energi og det er en veldig krevende prosess. Det blir også da stilt premisser og krav noe som hun synes er vanskelig å forholde seg til. *"Jeg føler at en på en måte mister en frihet, til å gjøre hva en vil, hvordan en vil ha det, på hvilken måte, hvem sine premisser man skal følge... Det er ofte sånn at man da er litt bundet til de forskjellige kravene."* Videre så forteller to av innflytterne Elisabeth og Beate hvor henholdsvis Elisabeth har startet et nytt turistvirke i Laukvik og Beate er i siste fase av å starte et rekreasjons senter. Elisabeth har fått støtte og lån av Innovasjon Norge. Historiene er like om hvorfor de ønsket å komme til Laukvik nemlig for å bosette seg og starte noe nytt og spennende. Begge syntes at det er vanskelig å søke støtte for å utføre sine prosjekter, men det var ikke slik at de ikke kunne utføre det uten støtte heller. Elisabeth har mottatt støtte fra Innovasjon Norge på omtrent 100 000 kroner, men hun har til nå hatt over en million kroner i utbyggingskostnader. Likevel

er alle penger som kan komme inn gode å ha og ved å søke har det hjulpet begge i å visualisere sine egne forretningsplaner. Elisabeth har derfor benyttet seg av instanser som har en bevisst innovasjonspolitikk, men det har ikke vært avgjørende for at hun har startet opp sin turist- og opplevelsesnæring. Dette betyr at hun har hatt egne midler ved å flytte og selge bolig fra sitt forrige bosted sør i Norge. Innflytter Beate ønsker også å benytte seg av finansielle støtte for få innovasjonen opp og stå. Hun sier hvordan en søknadsprosess innebærer at en må skrive ned et budsjett for 3 år framover. Dette er et vanskelig krav fordi hun ikke helt vet hvordan prosessen av hennes virke vil brette seg ut fordi mye skjer etter hvert.

Hun må videre forklare i søknaden hvorfor hun tror på sitt eget prosjekt og hvorfor et slikt virke er bærekraftig i Laukvik. Dette er ikke bare dumt, sier Elisabeth fordi det gjør at hun må strukturere tankene. Dette betyr at formålet med å søke handler mye om at det gjør at de får en klarer plan også selv, i tillegg til at det kommer veldig godt med å kunne få litt ekstra penger selv om det ikke dekker utgiftene. I tillegg til dette så er det interessant å høre fra Elisabeth og Beate at begge legger vekt på hvordan det at de er kvinner har påvirket innovasjonsprosessen. Noen ganger opplever de det som vanskelig å være veldig bastant og pågående for å overbevise for eksempel fylkeskommunen eller Innovasjon Norge om at deres næringsplaner er gode og fortjener erkjennelse og støtte. Beate sier at kvinner på en måte ikke er like flinke som menn til å stå fram og være litt tøffe, men at det er nødvendig i en søknadsprosess og ved etablering av forskjellige virker hvis de skal få andre til å ha tro på det. *”Vi (kvinner) er litt sånn forsiktige, vi er ikke den som står foran og er eplekjekk, så det [søknadsprosessen] er litt sånn dyttebånd, vi blir litt tøffere.”* Derfor er søknadsprosessen nyttig i forhold til å kunne konkretiserer deres tanker om hvordan det er de skal innovere og samtidig være overbevisende om disse planene. Derfor er det meget nyttig for disse to da å måtte forholde seg til en søknadsprosess om finansiell støtte, selv om begge synes at det er en veldig utmattende prosess.

Innflytter Thomas synes at finansiell støtte til prosjekter er meget viktig for bygda fordi det fungerer som en 'stepping board' til nyutvinning. Ett eksempel han kommer med er Stangerholmen. Dette var et gammelt nedslitt hus av stor historisk betydning i Laukvik, ved å få en støtte fra Fylkeskommunen Nordland på 175 000 kroner motiverte det til stordugnad i bygda.

”Det[finansiell støtte] var en katalysator for at folk kom i gang med tanker om hva kan vi gjøre og sånt. Det var en hel del av ideer som sprutet opp etter at det ble kjent at det var kanskje mulig å få penger fra Huskultur og vi organiserte et dugnadsmøte med flere som kunne tenke seg å være engasjert og ’brainstormet’ om flere ting vi kunne gjøre.”

Thomas tror ikke at det samme engasjementet ville ha dukket opp hadde det ikke vært for at folk hadde funnet ut at det var en ”pott” å ta av. Kulturmonumentet Stangerholmen ville ikke blitt forandret til en turistattraksjon og ideer som et havneområde med plass til flere private båter og fiskebåter ville vanskelig latt seg gjøre. Med det sagt så ser innflytter Heidi som selv er en kulturutøver ser det på en litt annen måte når det gjelder om nyttevinnings vil kunne skje i høyere grad hvis det finnes finansiell støtte tilgjengelig. Som innflytter og nederlander legger hun vekt på at handlingen av å innovere skal ligge på et individ nivå og at folk ikke kan forvente å få støtte for å starte opp noe nytt. I Nederland finnes det nesten ingen finansielle støtte ordninger fra det offentlige og derfor tenker hun at *”hvis du vil starte opp noe, så gjør du det”*. At en person må sloss litt for ideene sine, for eksempel hvis en skal starte oppet galleri, så bør ikke den første tanken være at nå skal en søke støtte, mener Heidi. Kanskje må en ta opp lån, men du får startet tilslutt hvis du virkelig vil det. Likevel ser Heidi stor nytteverdi av innovasjoner i et lite samfunn fordi det da blir mer synlig. Det er ikke slik at hvis en person får støtte ordning til for eksempel å starte et senter, så blir det ikke slik at det er en isolerende sak, men det vil det også vil komme til å dryppe ned på de andre i lokalsamfunnet: *”Hvis vi får en her sånn som Beate som får penger, da vil jo det hun tilbyr trekke til seg folk... som går på kurs her, som spiser her, deltar på trimmen, går på Polarlyssenteret, besøker mitt galleri.”* Derfor synes Heidi fordelene med at noen starter opp en individuell virksomhet fordi det kan bety mye for stedet: *”Da vil jo hennes virksomhet gi penger til felleskassen også, også vil jo en slik støtte slett ikke være bortkastet, altså jeg tror den er ikke bare privat, men går utover andre i samfunnet.”* Heidi forteller videre basert på dette at det kan derfor være veldig viktig for et lite sted at en starter opp små tiltak, spesielt på steder som Laukvik hvor små foretak kan være livgivende for en hel bygd, derfor er slike individuelle entreprenører viktige for stedet. Til sammenligning vil ett lite galleri i større grad være ”usynlig” i en større by i forhold til at det kan bidra til en forbedring for et steds utvikling. Et annet poeng i følge Heidi er det at finansiellstøtte kan bidra spesielt i kunstverdenen at det blir mer kunst til folket og at det ikke bare henger i dyre gallerier. Selv om det ikke bør være svaret på hvordan en innoverer, så har det en viktig sosial rolle for et lite samfunn.

Alle Innflytter informantene har forholdt seg til søknadsprosesser på et eller annet nivå enten de har vært gjennom Innovasjon Norge eller Fylkeskommunen. Innflytterne ser nytteverdien i å søke om støtte for innovasjoner både fordi det kan gi økonomisk støtte, men også fordi det bidrar til at de blir nødt til å konkretisere prosjektene på en slik måte at de får samlet sine egne tanker om hvordan de skal utføre og planlegge prosessen framover. Likevel ser de prosessen som tung og i visse tilfeller innskrenkende for ideene. Disse innflytterne søker derfor ikke mot normen når det gjelder sine ideer og heller ikke en økonomisk vinning (Hansen & Selstad 2003). Videre så forsøker Innflytterne å innovere gjennom å klare å formidle sine ideer på en slik måte at de kan innovere gjennom offentlige midler. De har en mulighet til å utføre sine ideer fordi de har egne midler, men samtidig er det viktig for dem å forsøke å få formidlet sine prosjekter på en slik måte at de kan innovere og få økonomisk støtte gjennom ressurser fra det offentlige fordi dette kan gi et bedre utløp for den kreative innovasjonen. Uti fra disse resultatene så kan analysen fremvise at innovasjonene av de Innflyttede i Laukvik utfolder seg *gjennom individbaserte innovasjoner*. Med det sagt, så er det av betydning å understreke at selv om innflytterne utfører innovasjoner gjennom individbaserte innovasjoner så betyr ikke det at de innoverer i et vakuum fordi de er likevel en del av lokalsamfunnet og ønsker å være en del av det. Så ved å kategorisere innflytterne som at de innoverer gjennom individbaserte innovasjoner så betyr det at innflytterne har skapt og gjennomført sine nye ideer med den motivasjonen av å skape noe for seg selv som en selvstendig enhet på stedet.

4.3.2. De lokale og hvordan de innoverer

Ved intervjuene av de lokale informantene om hvordan de innoverer kommer det fram en lokalutviklings rettet innovering. Altså innovasjoner som retter seg mot og for det lokale samfunnet. De lokale ser at man kan gjennomføre innovasjoner igjennom offentlig støtte, men noen har dårlige erfaringer med det å søke om støtte til sine egne ideer. Lokal entreprenøren Arne er for eksempel prinsipielt imot å søke om lån for sine ideer. Han kunne godt søke om støtte, men aldri lån: *"Vi låner ikke en eneste krone, fordi hvilken som helst dag skal jeg kunne låse døren og si at 'nei, det der var ikke noe som jeg følte behagelig' og det er ikke banken som skal få bestemme om jeg må drive videre."* Tanken på å søke om lån er ikke fristende for mange av de lokale både fordi de ikke vet om ideen vil være noe som kan vare

lenge som inntekt og at søkeprosessen for finansiell støtte består av lange prosesser. Det er en tendens til at de lokale ikke har tro på en stor forandring som kan styres utenifra. De lokale tror på at en må klare seg selv til slutt og at det er innbyggerne i Laukvik som selv må danne grunnlaget for innovasjoner. Dette viser at innovasjonene i Laukvik er basert på en endogen innovasjonsprosess, altså at det kommer innenfra (Hansen og Selstad 1999). Det viser også at de lokale ønsker å innovere gjennom det kollektive, gjennom Laukviks fellesskap. og at de derfor synes at det er viktig at innovasjoner kommer innenfra slik at de kan ha eierskap over hvordan de skal innovere (Hansen og Selstad 1999).

Susanne som driver Kro mener at virksomheten som hun startet opp er i dag viktig for lokalutviklingen. Det genererer ikke mye penger og hun jobber mange ti talls timer gratis for å få det til å gå rundt. Hun er gitt noen titusen i støtte, men det er mer en symbolsk sum enn noe som hjelper. Som hun sier selv så er det ofte store ord fra fylket og kommunen om støtteordninger, men når det kommer til stykket så blir det alltid et spørsmål om hva hun skal leve av.

”Jeg ser ikke for meg at det offentlige kommer med så mange støtteordninger, at det blir lukrativt å drive noe slags virksomhet ute i distriktene... en og annen liten støtteordning ja, men jeg ser ikke for meg at fylket og kommunen bidrar med så veldig mye.”

Dette viser et eksempel på at de lokale ofte jobber gratis. De legger vekt på å tenke nytt og gjennomføre prosjekter gjennom dugnad. Flere av de lokale la vekt på at forandringene som skjer i Laukvik i stor grad er takket være dugnadsånden som er sterkt forankret i aktørene. For at ideene for eksempel å bygge et samfunnshus og for å pusse opp Stangerholmen så var det essensielt at alle var med. Alle hadde forskjellige roller under slike prosjekt fra å være murer, til tømrer, til kakebaker til kaffelager. Blant alle lokale så ble dugnadsånden nevnt, og det er et viktig poeng at innovasjonene der skapes for de lokale, til sammenligning har innflytterne kommet til Laukvik for å starte et eget virke på et individnivå derfor var ikke dugnad et tema som kom opp i forhold til hvordan de Innflyttede innoverer.

Det ble også tenkt meget innovativt finansielt sett når det var fare for at det viktige fiskemottaket kunne bli flyttet til Svolvær. Da gikk alle sammen for å danne fiskemottaket om til et aksjeselskap for så å bli deleiere. Sigurd som er fisker og driver egen treskjæringsvirksomhet sier dette om Laukviks dugnad: *”Det er stort flertall og sånn er det*

nødt til å være hvis ikke blir det ikke Laukvikdagene, det er et enormt arrangement. Folk er mer positiv til sånn her arrangement, ikke minst når vi vet at vi har det fine huset [samfunnshuset] med god plass.” Disse funnene viser at de lokale legger vekt på at innovasjonen skal løse problemer som Laukvik står ovenfor. Dette støtter opp mot Steins argument om at innovative skapelser er ”alltid er en interaksjon mellom det kreative individet, problemer som han eller hun arbeider med og miljøet som denne personen lever i (Stein 1953).

Videre så viser observasjoner at det er en identitet blant de lokale at de i Laukvik er litt spesielle. Som en lokal ”bygdeoriginal” som han blir kalt i Laukvik så har det vært unikt at folk har blitt værende igjen i bygda når andre småsteder har blitt forlatt. Han sier at det fortsatt er lys i nesten alle vinduene i Laukvik og dette er meget unikt for Lofoten som sådan. Som han sa: *”Laukvik er viden kjent for ’de ville bak fjella’ vi er litt spesielle.”* Denne kollektive dugnadsånden kan kobles opp mot innovasjon fordi de forsøker hele tiden å tenke nytt. Hvilket ofte har vært av en kollektiv karakter i periferien fordi det handler om å skape og bevare stedet i form av jobb og trivsel (Aarsæther og Nyseth 2007). Derfor kan en se også i Laukvik at frivilligheten og dugnadsviljen er sterkt forankret og motivert av det kollektive og alle ønsker å jobbe sammen for å skape et mangfold (Østeraas. 2002). Denne kulturelle normen for dugnadsånd fører til innovasjon og ved at dugnadsånden og lokal engasjementet bidrar til et mangfold så fører dette til flere kreative og innovative prosesser i lokalmiljøet (Aarsæther og Nyseth 2007). Ut ifra disse funnene så innoverer de lokale *gjennom kollektivbaserte innovasjoner.*

4.3.4 Faktiske innovative dannelser i Laukvik

Tatt i betraktning hvordan disse forskjellige innovasjonene er bygd opp har de blitt kategorisert på følgende måte:

Individbaserte innovasjoner:

Viva Lofoten

Oppusset låve og gammelt hus vent mot havet. Hvor det nå er mulighet for korte og lange opphold. Oppusset atellie hvor gjester kan male. Startet av innflytter.

Galleri Magica

Galleri i en oppusset låve. Nettside og åpent for gjester som kommer forbi. Startet av innflyttere.

Polarlight Center

I et gammelt samfunnshus er det bygget opp en nordlyssenter med forelesning og befaring ute, når instrumenter måler høy nordlys aktivitet. Startet av innflyttere.

Kristine Moen Huset

Overnatting og opplevelsesferier spesielt rettet mot nederlandske turister. Startet av innflyttere

Kari Senteret

Senter som inkluderer atelier/kurslokale for maling, musikk/lyd og bevegelse. Revitalisering av glemte ressurser, individuell behandling og veiledning som Kinesiologi. Startet av innflyttere.

Kollektivbaserte innovasjoner:

Fyret

Basert på en gammel fisker pub. Har vært oppe å gå og nedlagt i mange år. Har ofte temakvelder og konserter, for eksempel komediekveld, rekebufe, quizkvelder. Da kommer folk fra hele Laukvik, alle generasjoner også folk fra andre bygder.

Innersvingen treningssenter

På oppusset fiskebruk. Det er felles sirkeltrening og medlemskap.

Samfunnshuset

Bygd på dugnad, holder arrangementer.

Stangerholmen,

”Laukvik Dagan”

Festival

Laukvik-sia: drevet av lokale.

Velkommen til Laukvik-sia

Nettstedet for alle som føler tilhørighet til

Laukvik i Lofoten

Laukvikdagan e i gang



3. juli 2010

Galskapsløypa

Årets sommerutstilling i Laukvik kulturhus er viet til galskapen.
Lofotposten kåret i vår Laukvik til Lofotens galeste bygd.

Det ble ikke bedre med at noen hadde vert så gal å plassere et herlig smilefjes på et Laukvikskilt.

Så derfor ble det bestemt å sette galskapen på kartet.

Mange fine historier fra årenes løp er kommet opp i dagen.

Se etter smilefjes og les historiene,. Deretter følg kartet på baksiden.



4.3.5 Oppsummering av hvordan aktørene innoverer i Laukvik

Det er interessant å se at de som innoverer i Laukvik ikke alltid har et klart bilde på hvordan innovasjonene skal utforme seg. Spesielt når det gjelder de innflyttede er en holdning av at prosessen må skje og vise seg litt etter hvert. Når det er sagt så viste det seg igjennom deltagende observasjon at selv om det er et veldig godt miljø på Innersvingen treningssenter og på Kroas arrangementer, så var det mange lokale som ikke benyttet seg av denne trimmen og heller ikke hadde vært på Polarlyssenteret eller på Galleri-Magica. Det virker da som at de individbaserte innovasjonene appellerer mer til aktører som kommer utenifra. Samfunnshuset derimot blir brukt til mange forskjellige arrangementer året rundt og samler alle i Laukvik. Samtidig så er det slik at de individrettede innovasjonene har virkninger for lokalsamfunnet mer indirekte for eksempel fordi gjester og turister kjøper mat på lokalbutikken og spiser på kroen. I tillegg til dette så viser funnene at alle aktørene innoverer både gjennom individuelle midler og gjennom offentlige midler, men forskjellen er at de innflyttede bruker offentlige støtteordninger for å søke om støtte til individbaserte innovasjoner, mens de lokale søker offentlig støtte til kollektiv baserte innovasjoner, men vegrer seg for å søke om penger til sine egne ideer.

Videre så viser disse funnene at aktørenes rolle for hvordan det innoveres utfolder seg på den måten at innflytterne ønsker å etablere nye innovasjoner basert på egne ønsker om å realisere ideer og om de lokale ønsker mer å innovere gjennom det kollektive fordi det er det beste for lokalutviklingen. Likevel så skaper begge formene innovasjonspraksisene en plattform for å mobilisere og synliggjøre ressurser som eksisterer i lokalsamfunnet som kanskje ikke andre har sett før dem (Aarsæther og Nyseth 2007). Ut ifra disse resultatene er det grunnlag for å identifisere hvordan de innoverer på følgende måte: de innflyttede innoverer *gjennom individbaserte innovasjoner* og de lokale innoverer *gjennom kollektivbaserte innovasjoner*.

4.4 Hva er motivasjonen for å innovere i Laukvik?

Motivasjon er flytende fordi mennesker er forskjellige. Noen kan handle på bakgrunn av en meget rasjonell ide, mens andre utforsker de ikke alltid like gjennomtenkte ideene. Kommer motivasjonen fra et ønske om selvrealisering, fra et lokalutviklings engasjement eller fra Laukvik som sted? Motivasjon for innovasjon blant aktører er viktig å se etter fordi det kan føre til en bedre kartlegging om hvorfor innovasjon oppstår og hvilke mål lokalsamfunnet har med å innovere. Fordi et lokalsamfunn har sine egne normer og regler, tradisjoner og oppfatninger om økonomi, historiebakgrunn, ambisjoner og følelser om hvordan et samfunn skal være er det viktig å analysere nettopp motivasjon for innovasjon (Amin og Thrift 2007).

Denne analysen vil se på dette med et utgangspunkt i de to innovasjonsbaserte tilnærmingene: altså innovasjon som en entreprenøravhengig handling og innovasjon som en stedsavhengig handling. Derfor vil motivasjonene baseres på entreprenørkategoriseringen, men lokalsamfunns motivasjon er forandret til lokalutvikling, videre er selvrealiserings motivasjon benyttet og til sist vil det bli tilføyd en stedsbevaring motivasjon som er basert på det stedsavhengige innovasjonsperspektivet. Det som menes med lokalutvikling i forhold til stedsbevaring er at lokalutvikling handler om å opprettholde stedet gjennom å ivareta arbeidsplasser, særlig de tradisjonelle. Dette er viktig for at aktører i etableringsfasen kan komme, at familier kan flytte dit og da for at skole og barnehage skal kunne driftes. Det som i denne konteksten menes med stedsbevaring er motivet for å ivareta Laukvik som sted, naturen og miljøet og det autentiske som kjennetegner Laukvik.

4.4.1 De innflyttede og motivasjonen for å innovere i Laukvik

1. Lokalutvikling

Innflytter Thomas legger vekt på at han er sosialt interessert og at det motiverer til å tenke nytt. Men han sier også at det ligger noe egoistisk bak det fordi da han og familien kjøpte huset og tomten i Laukvik brukte de mange penger på renovering. Derfor ønsker ikke han å bo på en plass som kan komme til å dø ut, noe som han mener alltid er en trussel for små

distriktsplasser; *"Jeg ønsker å bo på en plass hvor det skjer ting og at det [stedet] er artig og fredelig"*. Det var også viktig for han å innovere for å komme i kontakt med lokalbefolkningen. For eksempel igjennom å starte treningsstudioet Innersvingen. Dette startet han i samarbeid med et lokalt ektepar. Som han sier var motivasjonen følgende: *"Hvis du har en sunn kropp, så har du et sunt hode og det gir livsgnist og det kan tiltrekke seg folk som kunne tenke seg å bosette seg her."* Innflytter Beate tenkte på lokalutviklingsmotivasjonen på følgende måte:

"Guri meg hva skal jeg gjøre her, hva kan jeg bidra med innenfor det lille samfunnet jeg lever i. Det ble fryktelig viktig for meg fordi her er det mye tettere på en annen måte. Det er en annen måte å leve på... denne bygda har en tradisjon, sånn følte jeg det da jeg kom hit."

Dette er et viktig poeng når det gjelder hvordan innovasjonsmotivasjonen dannes. Det er ikke alltid at det er like lett å lage skillelinjer mellom hvor næringsperspektivet ender og det lokalutviklingsperspektivet starter fordi aktørene kan ønske både at at ens egen innovasjon skal bli en suksess, men også det lokalutviklings aspekt der en bor også skal kunne dra nytte av ens egen tilstedeværelse. Derfor trenger ikke det ene perspektivet være en motsetning av det andre (Pol og Ville 2009).

2. Selvrealisering

Alle informantene som er innflyttere kom til Laukvik først og fremst med en selvrealiserende motivasjon for å bosette seg der. Heidi som er kunstner sier at det ligger dypt i henne selv at hun gjør det hun gjør. Derfor ligger det ingen spesiell motivasjon for å tenke nytt fordi det skjer hele tiden som en naturlig impuls i henne: *"I mitt tilfelle har det vært mye med alderen eller med utviklingen i meg selv. Jeg får nye ideer hver dag, når jeg går ut sånn som hagen min og fra bildene mine."* For Elisabeth så lå mye av motivasjonen om å skape noe godt. Hun ble inspirert av stedet, naturen, atmosfæren og at hun personlig har erfaring med rehabilitering etter sykdom og erfarte at det var et savn at behandlingen ikke var mer knyttet opp mot naturen. Derfor ligger motivasjonen mye i å kunne starte noe som hun føler hun kan gjøre bedre. Elisabeth ønsker å skape et rekreasjonssted hvor hvem som helst kan komme for hvilke som helst grunner. Det kan være turister eller et hvem som helst som er på søken etter en pause fra en eller annen hverdag eller for å oppsøke et rolig sted for å skrive sier hun. Hun forklarer viktigheten av bare å kunne vandre i naturen, se på havet, male, være i stillheten.

”Egentlig så var det min hovedmotivasjon; jeg hadde lyst til å bygge noe som jeg følte jeg savna, det høres litt engleaktig ut, men da tenkte jeg at dette kunne bli min måte å jobbe på.” Da lå motivasjonen også i å bruke noe som hadde vært viktig i hennes liv, bildeterapi og kommunikasjon gjennom bilder. Det er uansett viktig at hun har en drivkraft fordi det er hardt når det er i utviklingsfasen: *”Jeg må tro på den visjonen som jeg har for stedet for å bygge det. For en møter masse hindringer som en ikke har kunnet se når en går i gang med sånne byggeprosjekter.”* Innflytter Beate forklarer også at det var viktig for henne å kunne forsøke å utføre en ide hun hadde hatt lyst til lenge, men det er vanskelig å skulle beskrive akkurat hvor den avgjørende motivasjonen ligger: *”Det er liksom litt sånn ’blowing in the wind, jeg er i flyt av et eller annet, jeg skjønner ikke helt hva som skjer.”* Ut ifra hva innflytterne sier så er innovasjonspraksisen en meget personlig prosess og derfor er det ikke alltid like lett å forklare hvor motivasjonen begynner. Når det er på et slikt individuelt nivå at en blir motivert til å innovere så betyr det også at det kan være veldig personlig og derfor vanskelig å skulle forklare den totale prosessen til en utenforstående. Beate fortsatte med å forklare det på denne måten; *”Det er en indre prosess, det skjer på flere plan... det kan være vårt indre... tørre å møte mine frykter.”*

For ekteparet som driver Polarlys senteret så var åpningen av dette senteret noe som utviklet seg etter hvert. Kristian har hatt en personlig interesse av nordlys og har ønsket å åpne et senter, uten helt å vite hvordan det skulle utvikle seg: *“Jeg har hatt denne hobbyen [astronomi] i over 20 år og helt siden jeg var 11 har jeg lest om Nansen og Amundsen.”* Alle disse innflytterne som er motivert av sin egen selvrealisering for å starte sine egne næringer, har som Bolkesjø og Brun identifisering av selvrealiserende entreprenører troen på ideene sine og ønsker virkelig å forsøke å gjennomføre dette (2006). De har et ønske om frihet og å kunne bestemme over sine egne liv. Det interessante er også at blant de innflyttede i Laukvik var det flere kvinner enn menn noe som i en Østfold undersøkelse gjort av Bolkesjø støtter opp mot. Altså at det er flere kvinner som utfører selvrealiserings innovasjoner i regionene (Bolkesjø og Brun 2006). Det er også et viktig poeng å se på dette som at de selvrealiserende entreprenørene i Laukvik har et sterkt driv mot å søke etter lykken nettopp på og gjennom det stedet som de bevisst velger å bosette seg (Florida 2008). Videre så uttrykker ikke innflytterne en skepsis eller en frykt for å bryte med det tradisjonelle ved å utføre innovative handlinger (Bolkesjø og Brun 2006). Noe som i stor grad blir vektlagt i stedsavhengige årsaker til entreprenørers aktiviteter, altså at innflyttere ikke er like redde for å rokke ved tradisjonene

for å fornye stedet og derfor se på innovasjon som en kreativ individuell prosess. For en innflytter som er lokalutviklingsengasjert kan det være lettere å bryte med gamle mønster uten å være redd for å trække over andre og føle seg utestengt (Bolkesjø og Brun 2006).

3. Stedsbevaring

De innflyttede legger vekt på at stedet Laukvik har fungert som en motivasjon fordi det er et inspirerende miljø spesielt når det gjelder naturen som Laukvik har, men også menneskene som bor der. De er også opptatt av at Laukvik må bli bevart som den er og oppretthold på en autentisk måte. Innflytter Beate sier følgende om hennes opplevelse av å flytte hit og hvordan hun med en gang falt for stedet: *”Jeg ser at det er muligheter her, ser at det er vakkert her, jeg vil at andre skal oppleve det, vil skape noe her. Nettopp det at Laukvik har den freden den har. All natur møtes. Naturen er så tett innpå. Det er friskt og reinere.”* Innflytter Heidi sier at etter at hun flyttet til Laukvik så har hun hentet mye inspirasjon fra miljøet rundt der hun bor og det igjen lager en motivasjon for å tenke på nye ting. Når hun forsøker å forklare dette med innovasjon og motivasjon sier hun at det er vanskelig å beskrive fordi det er en meget introvert prosess fordi hun gjøre det naturlig.

”Det som gjør Laukvik attraktivt, vel...det er jo først og fremst kanskje naturen, men det er også noen kulturelle perler, altså historiske. Jeg tror at Laukvik vil bestå og jeg tror nok at folk vil ønske å være her. Men jeg tror ikke at det blir så mange flere, jeg tror ikke det er rom for det heller.”

For Elisabeth kom Laukvik inn som en voldsom inspirasjon og motivasjon for å starte hennes virke. Når hun reiste til Lofoten viste hun ikke først hvor hun ville starte opp dette stedet, men valgte å starte det i Laukvik fordi naturen og beliggenheten inspirerte henne. Det var for henne Laukviks natur- og samfunnsopplevelse som gav liv til hennes ide:

”Det at jeg slo meg til her og begynte å bygge oppe dette som et feriested som jeg ikke egentlig hadde tenkt, det var jo fordi jeg liker det naturlige miljøet. Laukvik har også et vekstkraftig miljø med bønder og fiskere. Jeg hadde aldri flytta hit hvis det var et sånt feriested, en må ha det naturlige levebrødet.” Thomas sa dette om avgjørelsen om det å slå seg ned i Laukvik: *”Før bodde vi i nærheten av Bodø hvor midnatt solen ikke var synlig. Men her var den synlig og det var fjell og morgensol!”* Uti fra hva disse innflytterne sier så kan en se at selvrealiserings motivasjon for innovasjon er sammensatt med stedsbevarings

motivasjon. Dette bygger opp mot Flordias fokus mot at aktører og deres forhold til stedet kan målet opp mot kreativitet og innovasjon (Florida 2008). Altså at et ønske om å starte noe nytt ikke bare kommer fra et indre driv og tidligere erfaringer, men kan bli framdrevet av stedet selv og det miljøet stedet representerer (Spilling 2006).

4.4.2 De lokale og motivasjonen for å innovere i Laukvik

1. Lokalutvikling

Gjennom intervjuene med de lokale så kom det fram motivasjoner som var knyttet til lokalutviklingen. Det var spesielt en gjennomgående drivkraft innenfor lokalutvikling for de lokale aktørene og det var å opprettholde og skape arbeidsplasser. Lokal Sigurd begynner å prate om fiksebåtulykken når han prater om Laukvik som samfunn og hvordan det er viktig at Laukvik ikke stagnerer: *"Jeg tenker jo at siden at jeg har vært fisker. Så er det jo fiske, det er jo det som er det viktigste her ute.. så det ser veldig dårlig ut med fiske i dag."* Videre sier han at moloen og havnen har blitt påkostet mange millioner for å forsøke å gjøre den mer båtvennlig med større steinblokker, men som han sier så har den blitt revet ned av havet mange ganger før så ingen vet om den holder. Han referer tilbake til ulykken i 1946:

"I 1946 så omkom det 14 mennesker, men det ble jo samlet inn enormt mange penger da for å hjelpe dem. Det var cirka 100 000 som kom inn og det var mye penger. Den henger nok litt igjen fortsatt den ulykken der, alle vet om at den har skjedd."

Lokal Ida legger stor vekt på at Laukvik er et sted med lang tradisjon som har eksistert lenge: *"Altså Laukvik har jo vært bebodd siden før vikingtiden. Så der er klart at det er et gammelt bosted."* Hun har engasjert seg i lokalutviklingen fordi hun synes at det er en flott plass å bo. Hun er engasjert i Laukvik og mener at Laukvik er spesielt kjent for samholdet og trivselen. Hun driver bygdeutvikling som hun kaller det med en forening kalt Bygdingene, de driver Laukvik kulturhus. *"Det som driver meg er at når mine barn vokser opp og skal få sine egne barn, så må vi ha skolen og barnehagen."*

Betydningen av å bevare stedets tradisjonelle arbeidsplasser og å skape arbeidsplasser er fordi de lokale er opptatte av å tiltrekke seg barnefamilier. Hvis det ikke kommer noen barn, så går det også utover familiene som allerede bor der fordi skolen og barnehagen er under konstant press mot at de må fylles opp eller så kan skolen bli lagt ned og barna må bli sent med buss til Svolvær fra de er 5-6 år. Vendepunktet for en aktiv forandring skjedde for omtrent 5 år siden, da det bare var 2 unger som var klare for barnehagen og det samme året så var det ingen som begynte på skolen i Laukvik. Som hun sier: *"Vi var i en slik krise for å si det sånn og det var da vi virkelig begynte med bygdeutvikling for fullt og da fant vi ut at vi måtte ha familie med unger hit."* Problemet ligger da ifølge Ida at det eksisterer for få hus hvorpå mange av husene har kø for folk som ønsker å leie. Det finnes mange tomter, men kostnadene for å bygge ligger høyere enn man eventuelt kan få solgt det for. Derfor uttrykker noen av lokal informantene at det er viktig å påvirke barnefamilier til å komme; *"Kan vi heller påvirke barnefamilier til å komme hit kontra folk som er ferdige med unger og egentlig har kommet i pensjonisttilværelsen Det er litt dumt for de kommer og opptar hus hvor en hel familie kan komme og bo."* Idas engasjement for lokalutviklingen kan knyttes opp mot betydningen av å se den lokale konteksten slik at lokale utfordringer kan møtes med lokale initiativ slik at utviklingen skjer på grunnlag av hva som er ønsket av innbyggerne (Aagedal m.fl. 2009).

Opprettholde og skape arbeidsplasser

Lokal entreprenør Arne forklarer at han ofte har innovative ideer og tanker med motivasjon forankret i mulige framtidige næringer og arbeidsplasser for Laukvik.

"Jeg fant ut at det var masse u-utnyttet ressurser her, blant annet så finnes det kråkeboller i store mengder, at vi skulle høste kråkeboller... og fikk dykkere og alt det som skulle gjøre. Jeg tenkte at jeg måtte teste for å se om det gikk an, så vi fikk dykkere, men de dykkerne måtte jo ha en plass å bo, så vi kjøpte et gammelt hus nede i Laukvik og det var vel egentlig da at jeg hadde den største perioden for å gjøre noe for Laukvik."

Videre sier lokal Pål at de tradisjonelle arbeidsplassene er viktige å opprettholde og at de faste arbeidsplassene som fiske og jordbruk må aktivt ivaretas:

"Vi blir jo litt forferdet over det fordi vi synes jo at det blir mindre og mindre fiskere, men det er 10-15 stykker mennesker i Laukvik som har det som helårs arbeid og det er veldig mye. Samlet med familiene under et tak så hadde det vært en hjørnestein."

Fiske står sterkt i Laukvik og opprettholdelsen av de tradisjonelle arbeidsplassene er en sterk motivasjon for lokalværing Pål som understreker at uansett hvordan en skal tenke framover så er de tradisjonelle arbeidsplassene med fiske og jordbruk et veldig viktig punkt. De har gjort undersøkelser på skolen for ti år siden og i år og det viser seg at fiske, altså antall arbeidsplasser desidert har høyest skår. Derfor synes han at det er viktig å se innovativ på fiske, ikke bare når det gjelder teknologi, men det å kunne starte med småskala virker som for eksempel å kunne utvide til å starte med Grava og Hyse oppdrift. Samtidig som at dette er viktig ser Pål at turisme og fiske kan eksistere side om side og gjerne som en integrert næring.

Den er sentralt for at Laukvik skal kunne være et "levende samfunn" hele året ifølge lokal innbyggerne. Informantene nevner flere eksempler i Lofoten som Henningsvær hvor det nesten ikke er noen fiskebåter igjen og som har blitt omgjort til sommersteder med dyre boligpriser som lokale ofte ikke har råd til. Disse stedene blir kalt "en kulisse" av de lokale der det kun er liv om sommeren, mens om vinteren er det mer eller mindre et sovende sted. For de lokale informantene er fiskemottaket en veldig viktig del av Laukvik helårs drift, samtidig som at de ser at stedets mottak ikke står trygt med konstant press fra større båter. Sigurd understreker at de hele tiden tenker på om fiskemottaket på havnen kommer til å overleve:

"Ja, vi har ikke lokale aktører, det er bare "Jens" og guttene som driver det [fiskemottaket] nå og det er klart, det er bare et tidsspørsmål før han kaster inn håndkle på dette her. Hvis fiskebruket blir nedlagt, da ser det riktig dårlig ut og vi har jo vært i den situasjonen før."

Det er derfor en stor frykt at Laukvik skal miste fiskebruket selv om det kommer nye næringsvirksomheter til stedet. Da fiskebruket for noen år siden sto i fare for å bli lagt ned ble det som sagt gjort om til aksjeselskap og alle var veldig motiverte for at de skulle klare å beholde fiskemottak eierne lokalt i noen år til, men det ble veldig vanskelig: *"Det var for lite muligheter og lite kapital for å finne på nye ting med fiske."* Pål forklarer hvordan de merker at fisketradisjonen i Laukvik reduseres, samtidig som at han mener at den kan reddes: *"Det er ingen som har tatt tak i det for den tradisjonelle fiskeindustrien er borte, vi hadde jo stor industri her med fillet produksjon, vi hadde fryselager- alt det er borte."* Det er ofte slik at fiskerne i et på et tradisjonelt fiskested har stor innflytelse på det lokale stedet og derfor kan det se ut til at hva som produseres og hvordan fremdeles er drevet av aktører i fiskeindustrien og de er viktig å opprettholde for mange mener at denne tradisjonen er det viktigste arbeidsgrunnlaget for Laukvik (Lindkvist og Sanchez. 2007). Derfor er det viktig å kunne

forsøke å være innovativ innenfor den tradisjonelle fiskenæringen for slik blir det også opprettholdt viktige arbeidsplasser.

Den ene lokale uttrykker dette i forhold til om Laukvik. Han kaller det å være nede i en bølgedal:

”Det er at det skjer ikke noe utvikling, du hører ikke om noen som har startet en egen bedrift eller at ingen nye spennende bedrifter som sier at ’det var innovativt, det var en ny spennende tanke’ og det er lengre imellom nå, det er i så tilfelle importert, det er folk sånn som han Kristian og Liv. De klarer å få til en arbeidsplass der de har skapt noe utenifra noe som de [lokale] generelt ikke kan fatte og begripe at det er noen som kan leve av.”

Dette betyr at innovasjoner for de lokale i utgangspunktet ikke er en prosess som skal generere økonomisk overskudd, men heller en prosess som kan hjelpe lokalsamfunnet mot å opprettholde den lokale fisketradisjonen og dermed opprettholde de tradisjonelle arbeidsplassene. Dette er et viktig motivasjonsperspektiv når det gjelder innovasjoner fordi det viser at et lokalsamfunn har sin egen dynamikk når det gjelder motivasjoner for innovasjonspraksis. Dette betyr at fiskenæringen som kan styrkes ved innovasjoner henger tett sammen med et lokalutviklings perspektiv mot å innovere. Altså at den samfunnsmessige effekten av å innovere går mye lengre enn den enkelte som innoverer fordi det kan sikre arbeidsplasser (Aasæther og Nyseth. 2007).

1. Selvrealisering

Susanne forklarer at grunnen til at hun først ønsket å starte med et nytt virke var fordi hun var så lei av sin gamle jobb på et fiskeoppdrettsanlegg utenfor Laukvik. *”Jeg ble liksom så lei denne her oppdrettsjobben, det var mye slit.”* Hun hadde lyst til å finne på noe nytt og var derfor veldig motivert når hun startet: *”Når jeg først startet vet du, så var jeg veldig motivert og...ja...da hadde vi mye åpent, og ganske lang åpningstid. Og første sommeren, da var det jo liksom, mye interesse.”* Arne er opptatt av å kunne gjennomføre ideene sine og ikke være redd for at det skal bli en fiasko. Utgangspunktet er å skape noe nytt og å gå for det han har lyst til:

”Fiasko... alle er litt sånn at en sier, nei jeg kan ikke gjøre det her, jeg er så dårlig på det, det blir sikkert bare en fiasko. Men det skal man ikke være redd for, for alt av utvikling har som regel startet det med en fiasko, for at man så man korrigere. Det har jo egentlig vært fiaskoer som har ført til neste steg”.

Både Susanne og Arne viser at de ønsker å starte noe nytt basert på motivet om å gå bort fra noe gammel og en tro på ideen om et nytt prosjekt. De tenkte ikke på om det kom til å lykkes, men mer et ønske om å utføre og skape sitt eget arbeid (Bolkesjø og Brun 2006).

,

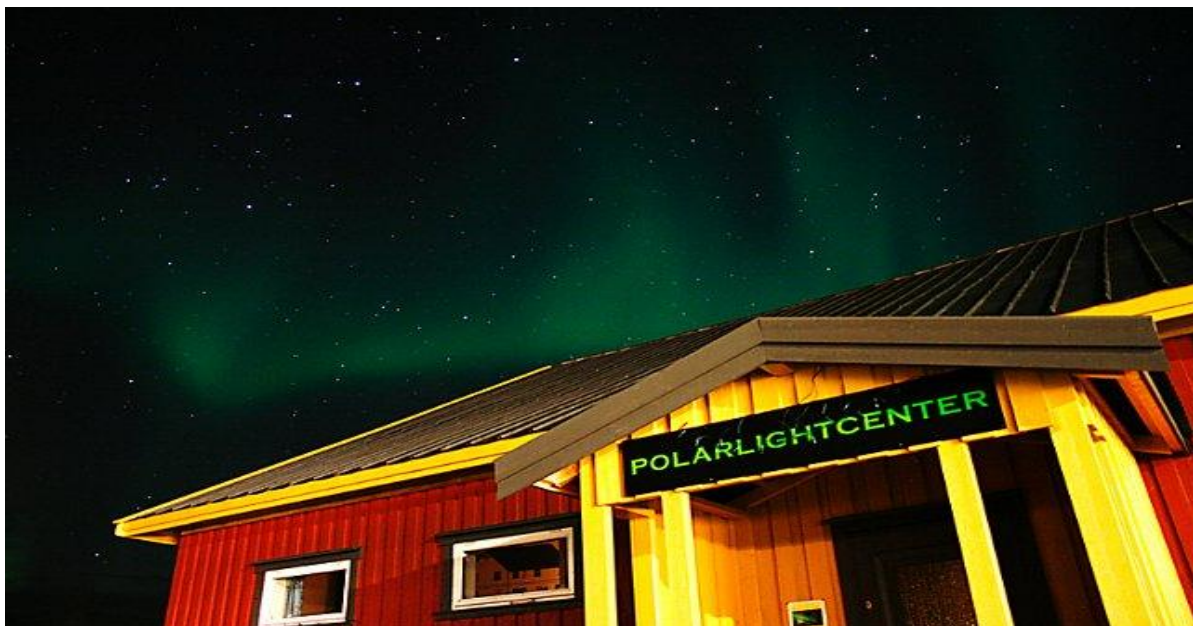
VM i Toppløsaking



Etter et meget godt gjennomført NM i Toppløsaking 03.04.2010 ser vi nå framover og går for VM i Toppløsaking 12.03.2011. Vi hadde nesten 30 akere til start og rundt 500 publikummere og satser på minst en dobling av disse tallene til neste år! Selve akinga e fra kl12.00till siste akeren e kommen over målstreken, afteraking med live band på Fyret Kro i Laukvik starter kl17 og kl18 er det prisutdelingssermoni på kroa.

For mere info besøk vår hjemmeside på www.toppløsaking.com

Ovenfor: kollektivbasert innovasjon? Nedenfor: individbasert innovasjon, Polarlightcenter.



2. Stedsbevaring

Lokal fisker Sigurd som for tiden driver med trehåndverk på heltid synes at det skjer positive ting i Laukvik. Han uttrykker at det er viktig at ting skjer i bygden for at det ikke skal stagnere. Med dette refererer han spesielt til det nåværende fiske. Pål sier at de trenger mennesker som virkelig liker Laukvik og er klar over at det kan være et hardt sted å bosette seg:

”Vi har ikke drevet noe sånn aktiv PR for å få folk til å flytte hit, for vi mener at de som må flytte hit de må være litt robust. På den måten at de må ville det selv.. Det som har kommet de har blitt, vi har ikke drevet med noe sånn der, det er jo mange nederlendere som har flyttet, men de har reklamert selv.” Videre understreker han at dette er på Lofotens ytterside og har lenge vært utenfor allfarveien:

”Du må være litt robust, for det er jo ingen spøk å bo i en utkant. Det er mørkt og svart store deler av året, det er ikke så veldig spennende. Vi har veldig mange spennende selskaper og fester og sammenkomster, ja vi finner på mye rart, men som regel er det jo ganske kjedelig, da må du like fred og ro.”

Alle informantene snakker om hvor viktig det er at ungdommen kommer til Laukvik, enten det er nye eller de som er født og oppvokst der. Informantene forteller om sine barn som flytter fra stedet og hvordan det sannsynligvis betyr at de ikke kommer til å kunne returnere fordi de ønsker å bruke sin utdannelse hvilket er vanskelig i Laukvik. Som en lokal uttrykte problemet angående ungdommen: *”Det er et tveegget sverd kan du si når man liksom prøver å få de til å ha litt ambisjoner og komme seg på høyskolen og sånn, fordi at de kommer sannsynligvis aldri tilbake.”* Han forteller videre at de jo har et håp om at noen av de som er ingeniører og datafolk rundt om i landet og mange av de som kommer fra Laukvik at de en gang skal komme tilbake. Han ser at stedsbevaringen kan skje gjennom at det innoveres innenfor databaserte næringer, innenfor tursime og småskala produksjon særlig av fiskeprodukter fordi dette tiltrekker seg ungdom. Susanne uttrykker følgende:

”Det er jo tingene som kroa og trimmen som er med på å gjøre det mer spennende å være her. Jeg tenker først og fremst på de som bor her fra før. Også tenker jeg også at hvis det er en bygd som det skjer litte grann i, så er det og spennende for nye folk å slå seg ned. Er det en bygd som er helt flat så får du heller ikke ungdommen hit.”

Intervjufunnene viser de lokale ønsker å innovere for opprettholde stedet og deravtrekke til seg ungdom og innflyttere skal komme hi og at en derfor ønsker at de skal se og forstå Laukviks sanne natur og skape et innovativt rom gjennom dette, altså gjennom å skape en lokal dynamikk (Fromhold- Eisebith 2009).

4.4.3 Oppsummering på motivasjonen for å innovere i Laukvik

Ved å delta på de faktiske innovative dannelsene i Laukvik ble det observert at både lokale og innflyttere ønsker å innovere for å skape et miljø i Laukvik hvor innbyggerne kan ha arrangementer og felles møteplasser som kan knytte Laukvik sammen som samfunn. Det var likevel klart at det kunne være visse problemer mellom lokale og innflyttere når det gjelder hvilke planer de skulle ha og da hva som er det viktigste for Laukvik. Dette er mye fordi mange av informantene kommer fra helt forskjellige steder og synspunkter og det var derfor lett å merke at meningene om retningene på det innovative lå til grunn for uenighet. Dette har ført til visse konflikter, men likevel er begge parter sammen om de store arrangementene og de mer fastsatte innovasjonene som "Laukvikdagan" festivalen, oppussing av historiske bygninger og Fyret. Derimot er det mange nye ideer som ikke kommer fram fordi det blir uenighet om hva som er det beste for Laukvik, der selvrealiseringsprosjekter og lokalutviklingsprosjekter kan ha ulike motiver og mål. Når det er sagt var denne uenighet også noe som lokale og innflyttere ser ut til å forholde seg til på en naturlig måte fordi det så ut til å være et åpent rom for diskusjon. Som lokal Ida sa under en samtale:

"Det som er så spesielt her i Laukvik det er menneskene som bor her, det er en spesiell sammensveising. Selvfølgelig oppstår det problem og konflikter her og, men vi løser det her. For i Laukvik er man liksom så greie og snill mot hverandre. Alle er venner... det er ikke sånn, alle er ikke venner, men er folk uvenner så løser en det her ute."

Disse funnene viser at kommunikasjonen og hvordan aktørene tilnærmer seg hverandre i Laukvik er på en slik måte at det kan ha en positiv effekt fordi de evner å samarbeide og løse konflikter hvilket kan ha en avgjørende betydning for et steds innovasjonsevne (Aarsæther og Nyseth 2007).

Funnene viser videre at den selvrealiserende motivasjonen står sterkt hos innflytterne. Når det er sagt, så viser det seg også at motivasjonen etter hvert flytter seg over på en mer lokalutviklings motivasjon. Poenget med å være lokalsamfunnsengasjert ser ut til å engasjere fordi dette er bra for alle som bor i Laukvik av den grunn at noe skjer i lokalsamfunnet og at utenforstående kan bli mer fristet til å reise eller flytte til Laukvik. De lokale har en lokalutviklingsbasert motivasjon som retter seg mot å kunne sikre at Laukvik fortsetter å være et lokalsamfunn som har jobber, skoleplasser, barnehage og at det også kommer nye mennesker flyttende. Det kollektivet aspektet er en viktig motivasjon for å tenke nytt i lokalsamfunn fordi det er en viktig brikke i å kunne opprettholde arbeidsplasser, men samtidig også for å se helt nye muligheter for nyskapning (Aarsæther og Nyseth 2007). Dette støtter opp mot Aarsæther og Nyseth argumentasjon for at et lokalsamfunn ofte motiveres til å tenke nytt av en eksistensiell art fordi hvis ingen engasjerer seg så kan stedet i seg selv forsvinne (2007). Selv om selvrealisering motivasjonen er størst hos innflytterne er det likevel viktig for innflytterne at de kan passe inn og føle at de bidrar i lokalsamfunnet. Fordi det er også viktig for deres egen næring.

Funnene viser likevel en spredning for motivasjonen for å innovere i Laukvik på følgende måte: motivasjonen for å innovere i Laukvik er todelt: *Innflyttere er motivert av stedsbevaring og selvrealisering*. De lokale motiveres av *stedsbevaring og lokalutvikling*.

Gjennom resultatene så langt i analysen kan følgende tabell utformes:

Innovasjonspraksis i Laukvik:

	Innflytter:	Lokal:
Innovasjonstype:	Individuell	Kollektiv
Motivasjon:		
1. Selvrealisering	X	
2. Lokalutvikling		X
3. Stedsbevaring	X	X

4.5 Hvilke barrierer for innovasjoner eksisterer i Laukvik?

Steder med lange tradisjoner har gjerne i tillegg til en geografisk og sosial nærhet til hverandre også et kognitivt fellesskap og slike steder kan derfor være meget motstandsdyktige mot nye veier (Boschma, 2005). Nettopp fordi stedet kan være vant til å løse problemer selv kan lokalmiljøet ha problemer med å ta imot for mange nye ideer av en ekstern karakter (Boschma, 2005). Basert på hva informantene har sagt så kom det fram spesielt tre tema i forhold til faktorer som skaper barrierer for innovasjoner i Laukvik. For innflytterne var det en opplevelse av en skepsis for ukjente innovasjoner i Laukvik og for de lokale var det en høy bevissthet for Laukviks normer og regler. Både innflytterne og de lokale så søknadsprosessen for støtte som en barriere for å innovere. Basert på dette er det praktisk å dele inn disse barrierene i to kategorier: kulturelle barrierer (skepsis mot det ukjente og lokale normer/regler) og økonomiskbasert barriere (søknadsprosessen for støtte).

4. 5.1 De innflyttede og hva som hemmer innovasjon i Laukvik

Kulturell barriere: skepsis til det ukjente i Laukvik

Noen av innflytterne forklarer en opplevelse av at det eksisterer en skepsis mot det ukjente særlig når det gjelder mer alternative innovasjoner. For eksempel alternativ behandlings sentere og forskjellig kunst og kultur innslag i Laukvik. Informantene opplever at det er veldig viktig for de lokale at folk har beina på bakken og ikke blir for svevende. Noen av innflytterne sier at det finnes ganske klare begrensninger blant mange på hvilke nyvinninger som skal utvikles i Laukvik. For eksempel så var det snakk om å starte opp en dekorasjonsskole i Laukvik for noe år siden hvor folk kunne komme og fordype seg innenfor denne grenen. Skolen var blitt gitt støtte og var mer eller mindre klar til å starte, men da det ble klart for mange i Laukvik at dette skulle skje så oppsto det mange reaksjoner. En av innflytterne uttrykker en oppfatning av at flere lokale ble usikre på hvem det var som ville komme og om de kom til å være slike sære kunstnere som: *'bare drikker og går på fylla og bruker dop'*. Det ble folkesnakk om at *'jammen vi vil ikke ha sånne folk, nei jeg tror ikke vi vil ha sånne i Laukvik'*.

Videre forklarer en innflytter at folk gjerne kan male og slikt, men at de ikke bør være for ulike de som bor i Laukvik. Et annet eksempel var en økologisk gård som noen utenifra ville starte opp i Laukvik, men da ble folk redde for at gården skulle få en sekt lignende form. Det er viktig for alle i Laukvik at de som kommer flyttende kan passe inn i deres samfunn: *”Hvis en hadde sagt at nå blir det masse healere her og det blir kunstner by og ditt og datt, det må du ikke si for det, folk er redde for kunstnere, for de er litt annerledes og de er rare.”* Intervjufunnene viser videre at de innflyttede mener at det eksisterer en sterk skepsis mot å forandre for mye i Laukvik. Ut ifra dette så kan det forstås på den måten at vektleggingen på nytenkningen og de gamle tradisjonene er noe som både innflyttere og lokale i Laukvik ikke helt vet hvordan de på best mulig måte kan balansere. Dette viser godt hvordan innovasjoner og nytenkninger vanskelig kan bli en positiv handling for lokalsamfunnet hvis ikke det kommer innenifra og kommunikasjonen mellom aktørene er på en slik måte at det er åpenhet og tillitt til konseptene som blir utviklet (Aranguren, Larrea, Wilson 2009). Når innfalsvinkelen kommer innenifra gir det lokalsamfunn et bedre utgangspunkt for vedkjenning og selvstyring hva innovasjon angår (Aranguren, Larrea, Wilson 2009).

Økonomiske barriere: Søknadsprosedyrer

De innflyttede informantene synes at det kan føles som en barrierere å skulle innovere gjennom søknadsprosedyrene som er lagt opp fra for eksempel Innovasjon Norge og fra Nordland Fylkeskommune. Dette er mye fordi de synes at prosessen er tung og at det krever mye tid.

Beate sier dette om søknadsprosessen som hun ved intervjuet var midt oppe i:

”Jeg synes det er veldig tidkrevende, jeg bruker masse energi som jeg kunne ha brukt på helt andre ting som jeg synes er viktigere. Jeg hører jo når andre snakker om det og ser jeg hvordan de strever med å bli sett og hørt og få støtte og da tenker jeg er det verdt det?”

Elisabeth som har søkt og fått støtte synes også at det var en lang prosess som hun måtte jobbe hardt for å gjennomføre: *”Ja, den var tung, ja du må jo først få lånet. Altså, du får ikke penger der og da, men du må jo først betale det selv også får du tilbakebetalt..”* Heidi som ikke har søkt selv har likevel en klar oppfatning om søknadsprosessen fordi hun har hørt fra andre at det er vanskelig fordi de som søker nesten regner med at en skal få avslag: *”De som har opplevd det med å søke, har vært nesten litt deprimerte. Under prosessen, også det med å*

få avslag, man får omtrent nesten alltid avslag først, det er også en prosess, det hører med i systemet tror jeg.” Videre så sier hun at det er hennes inntrykk at søknadsprosessen skal være en slags test på hvor mye du virkelig har lyst på støtte. Likevel så forstår hun selvfølgelig at det er et regelverk som alle må forholde seg til for eksempel hvordan en søknad skal se ut og at en kanskje må lære seg dette: ”De [søkerne] får jo saksbehandlere og den slags, men det er klart at det er ikke alltid at de forstår hverandre tror jeg. Det er et helt byråkratisk system innenfor dette.” Kristian og Liv vil ikke legge seg borti søkeprosessen selv om de kunne ha utviklet deres nordlyssenter med større kamera og større turistpotensial med støtte fordi prosessen virker avskrekkende: ”Hvis du skal søke om penger så tar det så mye tid og så mye papir!”

De innflyttede ser søknadsprosessen som en stor oppgave å gjennomføre samtidig som at de skal utvikle konseptet sitt. Dette kan være vanskelig hvis innovasjonspraksisen i utgangspunktet er en kreativ handling fordi det ikke alltid er lett å da skulle konkretisere det på papir fordi det er ikke sikkert at det engang er helt sikkert hvor prosessen ender opp. Denne oppgaven tar utgangspunkt i at innovasjon er en kreativ handling, derfor er det interessant å se hvordan informantene opplever søknadsprosedyrene til en eventuell støtte til sin nytenkning. Det er i utgangspunktet to vanskelige faktorer å kombinere: en kreativ prosess og en systembasert søknadsprosedyre nettopp fordi en entreprenør ikke alltid kan vite i hvilken retninger et eventuelt prosjekt skal gå. Når det nettopp gjelder innovasjon og kreativitet så har de den likheten hva regional økonomisk vekst gjelder at det er en utvikling som i beste forstand leder mot ”en interaktiv prosess som produserer og resulterer i noe som ikke har eksistert før” (Fromhold- Eisebith 2009). Av den grunn så kan denne prosessen hindres hvis søknadsprosessene blir veldig vanskelige. Hvis denne kreativiteten og innovasjonen på en bedre måte kan kombineres så kan det være at søknadsprosessen ikke trenger å bli sett på som en barriere for å innovere. Disse funnene viser derfor at entreprenørers perspektiver på søknadsprosesser for innovasjonsstøtte er betydningsfullt fordi entreprenørens rolle i et lokalsamfunn kan være en utslagsgivende faktor på faktiske innovative aktiviteter (Aarsæther og Nyseth. 2007).

4.5.2 De lokale og barrierer mot innovasjonen i Laukvik

Kulturell barriere: lokale normer og regler

Gjennom intervjuene kommer det fram at de lokale er veldig bevisst de lokale normene og reglene. Dette kan for eksempel være at en ikke skal skille seg ut fra de andre i lokalsamfunnet, ikke gå imot eller overstyre. Dette aspektet med kreativitet og den sosiale dynamikken i et lokalsamfunn er i sosialpsykologien sterkt knyttet opp mot gruppenormen. Dette betyr at en aktør vil ved en sterk tilhørighet til en gruppe, som i lite lokalsamfunn, ofte tilpasse seg gruppenormen. I denne sammenhengen vil det si at innovasjonen har en normativ grense ved at kreativitetens spillerom holder seg innefor Laukviks sett av normer og regler (Adarves- Yorno, Postmes og Haslam 2006). En av lokalinformantene uttrykker det slik: *"Bryter du normer og regler så får du sinne imot deg. Konsekvensen er utestenging og det kan være folkesnakk."* Disse normene og reglene kan vise seg i en felles betegnelse av bygdedyret som blir brukt av lokale i Laukvik. Bygdedyret er en gammel struktur og er sett på som noe en skal passe seg for. Hvis du og din familie blir utsatt for Bygdedyret på ditt sted kan det være vanskelig å komme over det. Informanten sier videre at bygdedyret er noe som på en måte passer på usagte normer og regler, men som ikke alle alltid klarer å følge. Konsekvensen av dette er at en kan få bygden mot seg: *"Det er ikke alltid at du vet hva du egentlig har gjort. Det er det som er bygdedyret, det er en haug med normer og regler som ikke alle er klare over."*

En av lokal entreprenørene har opplevd at han måtte roe ned sin tanker fordi han møtte så mye skepsis i Laukvik. Han har vært involvert i mange forskjellige prosjekter. Han nevner bygdedyret som noe som eksiterer og at han møter på skepsis hvis han kommer med for mange ideer: *"Folket i Laukvik, de er ikke moden for å ta imot så jeg må holde igjen, 'nå må du ikke bli så overivrig' sier de."* For Lokal entreprenøren kom det til et punkt der det krasjet med et prosjekt og menneskene som var involvert, noe som gjorde at han trakk seg tilbake. Nå sier han selv at han river med bare i små doser i det samfunnet som han er en del av, men at han istedenfor har engasjert seg i prosjekter og bygdeutvikling på nærliggende steder. Han skjønner at han kanskje ble litt for ivrig og at det kom litt for mange ideer på en gang og at han forsto at folk var slitne etter alt dugnadsarbeidet som ble gjort i forbindelse med det nye samfunnshuset, som han selv sa; *"Man blir sjelden eller aldri profet i eget rike."* Når det er

sagt så er det også en oppfatning blant en informant at det kan være en kultur blant noen i Laukvik på at en rett og slett er litt trege: *"Det er ikke så mye på grunn av den janteloven, nei det er ikke det verste at folk er litt sånn. Men de er rett og slett litt trege og de som kanskje har mest ideer, de har en jobb fra før, for å si det sånn.."* Lokal informanten sier videre at det noen ganger virker som om det ligger en barriere i miljøet for den innovative framdriften: *"Jeg har inntrykk at hvis du bare vil satse og vill satse litt penger selv og har en god ide, så får du støtte, både lån og støtte. Så jeg tror ikke det er der det ligger, jeg tror folk, vi er litt trege."*

Dette vil si at de i Laukvik er opptatte av ikke å bryte de lokale normene og reglene fordi det er viktig at en passer inn og at det ikke oppstår folkesnakk. Ut ifra disse funnene så kan det se ut til at Laukvik har lokale normer og regler på hvordan en skal forholde seg til hverandre, derfor kan det være vanskelig at noe skal forsøke å skille seg ut og finne nye veier for de lokale (Lindkvist og Sanchez. 2007). For noen av de lokale så blir det vanskelig til tider å forholde seg til normene og reglene fordi det kan gjøre at en trekker seg tilbake. Det er likevel slik at en entreprenør ikke lever i et isolert miljø, derfor er det nettopp en viktig del av innovasjon som en kreativ handling at innovasjonsprosessen også baserer seg på miljøet og stedet en omgir seg i (Aarsæther og Nyseth 2007). I entreprenørteori er det en utpreget tilnærming at en god entreprenør ikke kan være redd for å bryte regler for å kunne bryte ned og fornye en struktur eller en status quo. I et lite samfunn er dette en utfordring fordi mye av samholdet er basert på at en ikke skal framkalle bygdedyret. En av de lokale merket denne tendensen når at han ble for ivrig for noen i Laukvik fordi han satte i gang for mange ideer og planer om ukjente næringsveier og folk begynte å si at *"nå må du roe deg litt ned."* Schumpeter skrev at 'det å sette i gang nye ting er vanskelig, fordi miljøet ofte kan stå imot på mange måter i forhold til den sosiale konteksten (Schumpeter 1975).

Økonomisk barriere: Søknadsprosedyrer

De lokale gir et inntrykk at prosessen av å søke er vanskelig å gjennomføre fordi det stilles så mange krav til hvordan de skal fylle ut og beskrive prosjektene og i tillegg til dette så har noen en opplevelse av de som behandler søknaden ikke forstår motivasjonen for å etablere en næring i Laukvik. De lokale har ikke i like stor grad gjennomført like store søknadsprosedyrer som noen av innflytterne, men de har forsøkt å søke og flere av dem har opplevd avslag.

Lokal Ida ønsket å starte et lite firma hvor hun kunne utfolde seg kreativt og for å få det opp på beina så søkte hun til å begynne med hos Innovasjon Norge. Der fikk hun tilbakemelding om at det ikke var innovativt nok og at dette var en ide som mange andre kunne ha og hvor en ikke nødvendigvis trengte å være ute i distriktet. *”Da tenkte jeg med meg sjøl, at poenget var jo at du skulle skape din egen arbeidsplass, ute i distriktet og kunne klare å stå på egne bein”*. For Ida ble dette derfor en selvmotsigende begrunnelse for avslaget. Likevel klarte hun å starte opp gjennom egne midler. Det genererer ingen inntekt, men hun har fått små oppdrag fra småbutikker og kommune. Så i utgangspunktet virker det som om de lokale informantene prøver søknadsprosessen om støtte og vil gjerne få tilslag, men systemet ser oftere enn ikke ut til å være veldig kritiske til ideene som kommer.

Lokal entreprenør Arne fikk avslag av motsatt årsak som Ida fra Innovasjon Norge. Han hadde ideer og planer om å starte opp en lokalproduksjon. Han fikk svar fra Innovasjon Norge at han var ”for innovativ”, at han var for tidlig ute slik at det ikke ville være noe marked for produktet. For Arne er det viktig at et lite samfunn som Laukvik konstant prøver å utvikle ideer som en kan bygge på og la samfunnet gå framover. Han nevner et scenario som skjedde i Laukvik for noen år siden da luften gikk ut av ballongen i lokalsamfunnet og ting stagnerte. *”Ideene forsvant, kreativiteten forsvant, bare kapitalen sitter igjen og den gjør ingenting.”* Videre sier han; *”du vet, ideer trenger kapital, men kapital trenger også ideer.”* Dette viser at de lokale ser på søknadsprosessen som en barriere mye på grunn av en opplevelse av å ikke bli forstått å rett måte av saksbehandlere. Det eksisterer derfor liten tiltro til søknadsprosessen og søknadsutfallet. De lokale i Laukvik har egne oppfatninger om hvordan de vil innovere og skape nye ideer. Dette veier opp mot Amin og Thrifts argument mot at en gitt økonomi bør bli sett på med ”fargerike” linser nettopp fordi aktørers motivasjon og mål med det økonomiske er forskjellig. Det kan være alt fra å kunne tjene penger, bygge strukturer, danne infrastruktur til å kunne få brukes sin lidenskap og sine ideer (Amin og Thrift 2007). Dette betyr at lokal økonomien når det gjelder Laukvik kan bli sett mer som ”en hybrid, som er organisert rundt livets lidenskap, moralske forankring, praktisk kunnskap, modeller av disiplin og målinger og ekspressive fortellinger” (2007). Med dette kan det skapes mer plass for det sosiale og kulturelle i økonomien og da gjennom søknadsprosessen for støtte (Amin og Thrift 2007).

4.6 Oppsummering på hvilke barrierer for innovasjonen eksisterer i Laukvik

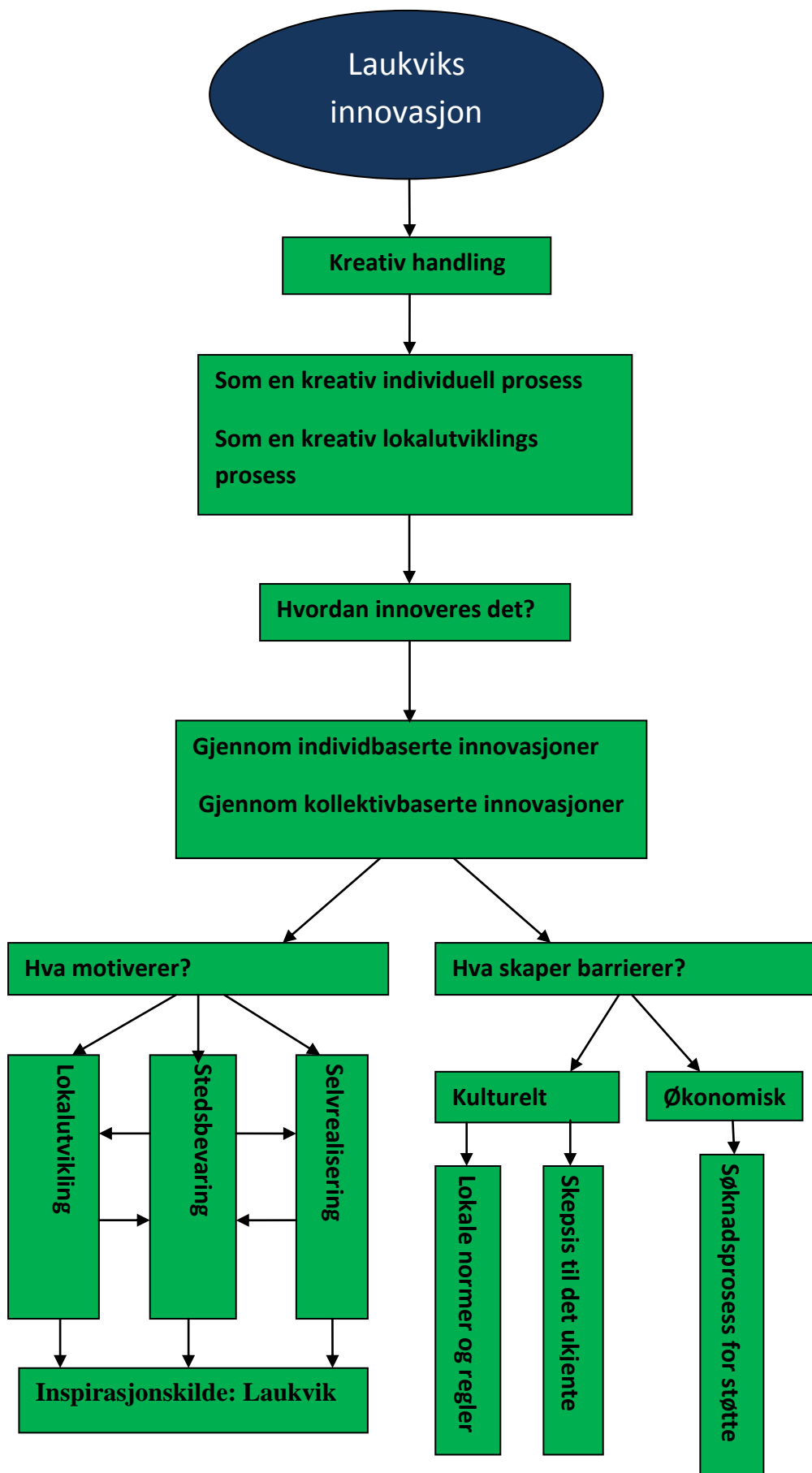
De lokale og de innflyttede har forskjellig formening om hva som er barrierer for innovasjon i den forstand at de innflyttede har et mye mer avslappet forhold til at nye mennesker skal komme til bygden og starte opp helt nye virksomheter, mens de lokale synes at det er veldig viktig at det tradisjonelle blir ivaretatt samtidig som at de er åpne for nye ideer. Det ser ut til at både de lokale og de innflyttede har det samme målet, nemlig å ivareta Laukvik i den forstand at stedet hele tiden må tilføres med ideer og nye mennesker, men på samme tid ligger litt av barrieren nettopp mellom det at aktørene ikke vet helt hvor de andre vil med sine innovasjoner og noen blir usikre for hvor Laukvik skal ende. Det er som Boschma skrev at det kan være vanskelig for de lokale å bryte med gamle stier og ta imot bare nye ideer (2005). Samtidig virker det som den største barrieren er når noen blir redde for å utføre visse prosjekter på grunn av usikkerhet om hvordan lokalsamfunnet vil reagere. Til slutt er det viktig å legge til grunn at mange er ivrige på å tenke nytt ved en revitalisering av gamle tradisjoner som fiskeoppsett og å kunne danne grunnlag for å starte produksjon av fiskeprodukter ikke bare at det skal bli lagt vekt på kunst og alternativ behandling, men historisk foranket innovasjoner.

Det eksisterer barrierer for innovasjonen i Laukvik på grunn av to faktorer. Den første er de kulturelle barrierene hvor de innflyttede opplever at innovasjonen hemmes fordi de lokale er *skeptisk til det ukjente*. De lokale mener at innovasjons barrieren kan være på grunn av at de ikke skal være for vågale og skille seg ut fordi de må følge de lokale normene og reglene som betyr at noen av informantene kutter ut visse innovative ideer, altså kan innovasjonen hemme på grunn av *de lokale normene og reglene*. Med disse to kulturelle faktorene som barrierer for innovasjon i Laukvik så er det grunnlag for å argumentere for at det kulturelle føringer på hvordan Laukviks næringspraksis skal utspille seg og videre fungere sammen med den tradisjonelle produksjonskulturen (Lindkvist og Sanchez. 2007). Med det sagt så er aktørene klar over dette så det vil si at Laukvik kan med en større tillit til hverandre om motiver for å tenke nytt kanskje se innovasjon som en større del av den endogene utviklingen hvor innovasjonstanker og ideer kan bli en positiv handling for lokalsamfunnet (Aranguren, Larrea, Wilson 2009).

Den andre innovasjons barrieren i Laukvik er en økonomiskrettet hinder. De lokale og de innflyttede deler denne oppfatningen av at søknadsprosessen knyttet til støtte for innovasjoner er vanskelige. Søknadsprosedyrene er en barriere i den forstand at den er vanskelig å forholde seg til hvis de skal søke fordi det er kompliserte krav og forventningene om gjennomslag er små. Dette tyder på at en lokaløkonomi med fordel utenifra i større grad kan bli sett på som en kombinasjon av mange forskjellige aktører som deler forskjellige mål og motivasjoner (Amin og Thrift 2007). Ut ifra dette er det økonomiske hinderet for innovasjon i Laukvik opplevelsen av at *søknadsprosessen for støtte* er negativ.

På neste side er figur 3 fra side 25 revidert med intervjumaterialet som har kommet fram gjennom analysen.

4.7 Laukviks innovasjonspraksis satt i figur 3 andre utgave:



5. Konklusjon

5.1. Innovasjonsforskningen og Laukvik

Et viktig formål med denne oppgaven har vært å etablere en bredere innovasjonsforståelse enn den man finner innenfor den økonomisk inspirerte innovasjonsforskningen. I min innovasjonsforståelse ønsket jeg å inkludere sosiale og kulturelle dimensjoner. Laukvik ble brukt som case siden det her har vært en betydelig innovasjonsaktivitet de siste årene, og i tillegg hadde jeg her en antagelse at aktørenes motiver for innovasjon ikke nødvendigvis var knyttet til et økonomisk motiv. Min analyse viser at Laukvik har en todelt innovasjonspraksis; individbasert innovasjon og kollektiv basert innovasjon. Individbaserte innovasjoner er innovasjoner som er startet av og for en privatperson, mens kollektiv innovasjon er innovasjoner som utfolder seg gjennom et fellesskap i lokalsamfunnet der målet er lokalutvikling hvor innovasjonene kommer fellesskapet til gode. Disse to innovasjonspraksisene er likevel ikke adskilt fra hverandre. De fleste innovasjonspraksiser i Laukvik kan til en viss grad kobles sammen og de er på mange måter avhengig av hverandre. Eksempelvis trekker Polarlyssenteret turister til Laukvik som igjen trenger overnatting på Viva Lofoten, som igjen kan ta en middag på Fyret, kjøpe suvenirer fra Designbutikken og ta seg en tur i Galleriet eller Stangerholmen. Konsekvensen av en individbasert innovasjon kan derfor utvikle seg til å bli av en kollektiv karakter. Som en forlengelse av det ovenfor nevnte viser dette at innovasjonspraksisen er en endogen handling i Laukvik. Enten det er innflyttere eller lokale så kommer innovasjonen innenifra, den utvikles og skapes på stedet og aktørene har engasjement og ambisjoner om å utvikle og ivareta Laukvik. De har ide myldringsmøter, felles prosjektutførelser, dugnadsarbeid og de lever i et miljø hvor mange har lyst til å utvikle stedet og fremme ideer for hvordan innovasjon kan utfolde seg.

5.2 Aktørene og innovasjonspraksisen

Min analyse viser videre at de individuelle innovasjonene i hovedsak praktiseres av innflyttere, mens de kollektive innovasjonen praktiseres av de lokale. Resultatene viser at motivasjonen for innovasjonene ligger nært opp til et entreprenørteoretisk utgangspunkt; lokalutvikling, selvrealisering og stedsbevaring. Videre så viser disse resultatene at det er en sammenheng mellom disse motivasjonsfaktorene. Alle de innflyttede informantene har kommet til Laukvik nettopp for å realisere en drøm og for å gjennomføre ideer og derfor for å realisere seg selv. I sterk kontrast til dette så blir de lokale motivert til å innovere for å utvikle lokalsamfunnet, og da særlig i forhold til det å skape og ivareta arbeidsplasser. Både lokale og innflyttere er likevel forent fordi begge gruppene er opptatt av Laukvik og ønsker at deres innovasjoner skal bidra til at stedet bevares. Innovasjonspraksis bidrar på mange måter til å aktivisere innbyggerne. Forskjellen mellom stedsbevaring og lokalutvikling viser seg gjennom intervjumaterialet hvor alle informantene har ”stedet”, altså det rommet av natur og livsstil som Laukvik representerer, som motivasjon for å innovere. Lokalutviklingen betyr at aktørene i Laukvik ønsker å sette sammen ressurser på en slik måte at Laukvik kan opprettholde arbeidsplasser, spesielt de tradisjonelle arbeidsplassene. Mens både innflyttere og lokale er opptatt av stedsbevaring, er det i første rekke lokale som er opptatt av arbeidsplasser og det vi tradisjonelt forbinder med lokalsamfunnsutvikling. Disse resultatene viser altså at innovasjonspraksisen i Laukvik utfolder seg på en todelt måte; *gjennom innflytteres individbaserte innovasjon og gjennom de lokales kollektivbaserte innovasjon.*

Som en videre utfoldelse av innovasjonspraksisen hos aktørene så ser det ut til at innovasjonene hos de lokale er sterkt forankret i de lokale normene og reglene. Aktørene er oppmerksomme på hvordan lokalsamfunnet oppfatter dem og det eksiterer en forståelse av at man ikke bør innovere på bekostning av andre. Dette kan tyde på at det er en normativ grense for innovasjonspraksisen. Innovasjonene kan altså gjerne eksistere og utvikle seg, men ikke på bekostning av Laukviks historiske identitet. Som en kontrast til dette så gjør dette at de innflyttede merker at det eksisterer en skepsis mot innovasjoner som representerer noe ukjent. Dette betyr at det skapes barrierer for innovasjon fordi nye og utradisjonelle innovative prosjekter har blitt stoppet av lokalsamfunnet. Når det er sagt så er både de lokale og innflytterne enige om at innovasjonspraksisen også møter en ekstern barriere knyttet til

søknadsprosedyrene for offentlig støtte til innovasjoner. Søknadsprosedyrer blir sett på som lange og vanskelige prosesser som ofte ender med avslag. Dette viser at innflyttere og de lokale har lik oppfatning av slike eksterne forhold som påvirker innovasjonspraksisen. Miljøet i Laukvik har en sterk motstand mot at eksterne institusjoner skal dirigere deres innovasjonsprosjekter. Da finner de heller en måte å klare å gjennomføre innovasjonene uten en slik økonomisk støtte.

5.3 Overføringsverdi og videre forskning

Overføringsverdien av denne oppgaven er i første rekke at den har bidratt til en bredere innovasjonsforståelse gjennom fokus på hvordan innovasjonsbegrepet blir oppfattet, hvordan det innoveres, hvem som innoverer og hva som motiverer for og skaper barrierer mot innovasjon. Dette har relevans utover Laukviks kontekst, fordi det er behov for et utvidet innovasjonsbegrep som innbefatter deres motivasjonsgrunnlag og hvordan deres relasjoner til stedet påvirker innovasjonspraksis. Ved å gi et bilde av de enkelte aktørene som inngår kan forskere søke mot å forstå innovasjon som er noe annet enn det man eksempelvis finnes innenfor innovasjonssystemforståelsen og mye av den økonomisk orienterte innovasjonsforskningen (Lundvall 1992 og Cooke 2000, Fagerberg 2005).

Det er viktig med en inngående forståelse av hvordan de ulike aktørene handler og hva som er deres motiver dersom man skal utvikle en relevant og god innovasjonspolitik.. Når det er sagt så kan utfordringen med en aktørbasert innovasjonspraksis være at det krever veldig mye av den enkelte aktør. Alle kan ha mye giv og ville utvikle lokalsamfunnet i en hvis tid, men som min analyse viser så vil aktørene også i perioder kunne miste noe av sin motivasjon for å innovere. Det er derfor viktig at det finnes støtteordninger og en lokal innovasjonspolitik som evner å støtte oppunder gode lokale tiltak som de ulike aktørene fremmer og bidra til å hjelpe dem i kritiske perioder.

Denne masteroppgaven om Laukviks innovasjonspraksis har gitt mersmak på videre forskning om innovasjon og forholdet mellom innflyttere og lokale. Dette er et tema som

åpenbart strekker seg langt utover Laukviks grenser. Det hadde derfor vært interessant og gjort en komparativ studie med et annet sted i et annet lands region for eksempel i Sverige, Canada eller på New Zealand for å granske på hvilken måte innflyttede og lokale innoverer og hvordan ideer, motivasjon, tradisjon og nytenkning møtes i et lokalsamfunn. Kanskje kan slike studier bidra til å utvikle begreper som steds ”Innovasjonslandskap”. I tillegg kan den innovasjonspraksisen som har blitt presentert i denne oppgave gjenkjennes som turist- og opplevelsesrettet innovasjoner, så mine funn kan være nyttige for de som skal utvikle politikk og strategier for steder hvor turisme og opplevelsesnæringene er viktig. Tilslutt hadde det med mer tid og ressurser vært av interesse å se hvordan Laukvik blir sett på av aktører som bor på nærliggende steder. Er det slik at Laukvik ser på seg selv som spesielle fordi de sammen har skapt en felles identitet, og er det slik med andre små plasser at troen på unikheten må dannes i fellesskap før en kan utvikle forskjellige innovasjonsprosjekter? Dette er spennende tema som etterfølgende forskning kan rette søkelyset mot.

6. Referanser

- Aagedal Olaf, Egeland Helene, Villa Mariann. 2009. Lokalt kulturliv i endring. *Norsk kulturråd i kommisjon hos Fagbokforlaget*. Trondheim.
- Aarsæther, Nils og Nyseth, Torill. 2007. Innovasjonsprosesser i den nordiske periferi. *Tidsskrift for samfunnsforskning* vol 48:1. Universitetsforlaget. Side: 5-31.
- Aranguren, Mari Jose, Larrea, Miren og Wilson, James. 2009. Learning form the Local: Governance of Networks for Innovation in the Basque Country. *European Planning Studies* Vol 18. 1/2010. Routledge. Spain.
- Adarves- Yorono, Inmaculada, Postmes, Tom og Haslam, Alexander S. 2006. Creative innovation or crazy irrelevance? The contribution of group norms and social identity to creative behavior. *Journal of Experimental Social Psychology* 43: 2007. 410-416.
- Amin, Ash og Thrift, Nigel. 2007. Cultural- economy and cities. *Progress in Human Geography* 31:143. Sage.
- Arbo, Peter. 2004 . Kapittel 13: Kan innovasjon planlegges? i *Innovasjonspolitikken Scenografi – nye perspektiver på næringsutvikling* av Arbo, P og Gammelsæther, H. Tapit Akademiske Forlag. Trondheim. Side: 245- 258.
- Asheim, Bjørn, T. og Herstad, Sverre, J. 2005 Regional Innovation Systems, varieties of capitalism and non- local relations: challenges from the globalizing economy; i R. A. Boschma og R. C. Kloostermans *Learning from Clusters: A Critical Assessment*. Springer. Nederland. Side: 169- 201.
- Bolkesjø, Torjus og Brun Cathrine (2006) *Entreprenørskap i ulike regionale kontekster i Entreprenørskap på Norsk. 2. utgave*. Fagbokforlaget. Bergen.
- Boschma, Ron. 2005. Rethinking Regional Innovation Policy The making and breaking og regional history I *Rethinking Regional Innovation and Change Path Dependency or Regional Breakthrough?* Economics of Science, technology and innovation. Volume 30: kapittel 12.
- Buttimer. 1983. I Fromhold- Eisebiths Chapter 10 Space(s) of Innovation: Regional Knowledge Economies. Meusberger et al. (eds.), *Milieus of Creativity, Knowledge and Space* 2. Springer Science. Aachen.
- Florida, Richard. 2008. *Who's Your City? How the Creative Economy Is Making Where to Live the Most Important Decision of Your Life*. Basic Books. New York.
- Fromhold- Eisebith, Martina. 2009. Chapter 10 Space(s) of Innovation: Regional Knowledge Economies. P. Meusberger et al. (eds.), *Milieus of Creativity, Knowledge and Space* 2. Springer Science. Aachen.

- George, Alexander L. og Bennett, Andrew. 2005. *Case Studies and Theory Development in the Social Sciences*. MIT Press. London, England.
- Gotvassli, Kjell-Åge. 2008. Community Knowledge- A Catalyst for Innovation. *The Journal of Regional Analysis and Policy* 38 (2). Nord- Trøndelag University College. Side 145- 158.
- Hammersley , Martyn og Atkinson, Paul. 2007. *Ethnography Principles in practice. Third edition*. Routledge. London.
- Hansen, Jens Christian og Selstad, Tor. 1999. *Regional omstilling, strukturbestemt eller styrbar?* Kapittel 4 og 7.
- Hansen, Jens Christian og Selstad, Tor. 1999. *Regional omstilling, strukturbestemt eller styrbar?* Kapittel 3 Omstillingens teorier og modeller.
- Hillyard, Sam. 2007. *The Sociology of Rural Life*. Berg. Oxford.
- Isaksen, Arne. 2010 Regionale klynger og innovasjonssystemer - analytiske begreper og verktøy for politikkutforming. *Plan* 1/2010. Universitetsforlaget.
- Isaksen, Arne og Onsager, Knut. 2004. Klynger og klyngepolitikk i Norge - ukritisk modellimport eller relevante perspektiver? I *Innovasjonspolitikken Scenografi*, kapittel 6. Tapir Akademisk Forlag. Trondheim.
- Jakobsen, Stig- Erik og Fløysand, Arnt. 2010. Hvordan regissere innovasjon? I *Plan* 1/2010. Universitetsforlaget.
- Lindkvist, Knut B. og Sanchez Jose L. 2007. Conventions and Innovation: A Comparison of Two Localized Natural Resource- based Industries. *Regional Studies*, 42:3. Bergen.
- Lundvall 1992, Cooke 2000 og Fagerberg 2005. 2008. Fra Innovasjoner i Norske Næringer et geografisk perspektiv. Av Isaksen, Arne, Karlsen, Asbjørn og Sæther, Bjørnar. Fagbokforlaget. Bergen.
- Maslow, Abraham Harold. 1970. A Theory of Human Motivation. I *Motivation and Personality*. Third Edition. Harper and Row Publishers, Inc. New York,
- Mattson, Henrik. 2009. Geographies of unruly innovation i *Zeitschrift für Wirtschaftsgeographie*. 53:4, side. 224-234.
- Meusburger, Peter. 2009. Chapter 6 Milieus of Creativity: The Role of Places, Environments, and Spatial Context i *Milieus of Creativity, Knowledge and Space* 2. Springer Science. Nederland.
- Meusberger, Peter, Funke Joachim og Wunder, Edgar. 2009. Introduction: The Spatiality of Creativity i *Milieus. of Creativity, Knowledge and Space* 2. Springer Science. Tyskland.

Moulaert, Frank og Nussbaumer, Jacques. 2005. i R.A. 2005 Boschma og R.C. Kloosterman (eds): *Learning from Clusters: A Critical Assessment*. Springer. Nederland. Side: 89 -109.

Nordli, Hanne Therese. 2008. Dagens og framtidens bønder: har ny næringsaktivitet på gården betydning for rekrutteringen til landbruket? *Rapport for Bygdeforskning nummer 10*. Norsk senter for bygdeforskning. Trondheim.

Pol, Edurado og Ville, Simon. 2009. Social innovation: Buzz word or enduring term? *The Journal of Socio- Economics* 38. Elsevier. Australia.

Reiersen, Jan Einar. 2010. Storbyene. Viktige aktører I innovasjonsarbeidet? I *Plan* 1/2010. Universitetsforlaget.

Reinert, Hugo og Reinert, Erik.S. (-). *Creative Destruction in Economics*: Nietzsche, Sombart, Schumpeter. Cambridge University. Side: 56, 57, 58,

Schumpeter, Joseph A. 1975. *Capitalism, Socialism and Democracy*. 3rd. edition. Harper Colophon Books. New York.

Shearmur, Richard. 2010. Space, place and innovation: a distance- based approach i *The Canadian Geographer* 54. Nr. 1. Canadian Association of Geographers. Canada. Side: 46-67.

Smaaskjær, Svein. 2004. Lofotbilder 3 Vågan 1940- 1965. Forlaget Arctandria.

Spilling, Olav R. (2006). *Entreprenørskap på Norsk. 2. utgave*. Fagbokforlaget. Bergen.

Spilling, Olav R. (2006). Entreprenørskap på Norsk i *Entreprenørskap på Norsk. 2. utgave*. Fagbokforlaget. Bergen.

Sørensen, Flemming. 2007. The Geographies of Social Networks and Innovation in Tourism i *Tourism Geographies* 9:1. Routledge. London. Side: 22- 48

Thagaard, Tove. 2009. *Systematikk og innlevelse. En innføring i kvalitativ metode*. 3. utgave. Bergen. Fagbokforlaget.

Vatne, Erik. 2004. Lokalisering av næringsaktivitet, fra naturressurser til kunnskapskapital i Lindkvists *Ressurser og omstilling* 2004. Fagbokforlaget. Polen. Side ; 55- 89.

Østeraas, Bjørn, T. *Levende Lokalsamfunn*. 2002. Gyldendal Norsk Forlag AS. Oslo

Lokale rapporter:

Zeestraten. Gert- Jan. 2009. *Laukvik i utvikling*. Laukvik.

Fylkesplan for Nordland. 2008- 2010. *Vekstfylket som griper mulighetene*. Bodø.

7. Bilder og figurer

Side 1: Laukvik landskap. Av: Anette Solli.

Side 9: Kart over Laukvik: <http://media.photobucket.com>

Side 41: Bilde av Viva Lofoten. Av: Nina Nordby.

Side 55: Utdrag fra ”Laukviksia”: <http://www.laukvik.com/index.html>

Side 66: Utrag fra Akebrettkonkurranse: <http://www.laukvik.com/program.pdf>

Side 66: Polarlightcenter. Av: Polarlightcenter.

Side 25 og 78: Figur av Laukviks innovasjonspraksis. Av: Anette Solli.

8. Vedlegg

Vedlegg 1: Oversikt over dybdeintervju informanter:

Alle informantene ble intervjuet mellom 15.08- 30.10 2009.

Tidsrommet per intervju var fra 1- 2 timer.

Innflyttere:

<u>Navn</u>	<u>Alder</u>	<u>Virke/Yrke</u>
”Elisabeth”	cirka 50 år	Turistvirke
”Heidi”	cirka 50 år	Galleri
”Beate”	cirka 50 år	Rekreasjonssenter
”Thomas”	cirka 60 år	Stedsutvikler/entreprenør
”Kristian”	cirka 60 år	Naturopplevelse basert senter
”Liv”	cirka 50 år	Naturopplevelse basert senter

Lokale:

<u>Navn</u>	<u>Alder</u>	<u>Virke/Yrke</u>
”Ida”	cirka 40 år	Stedsutvikler/Designer
”Susanne”	cirka 40 år	Restaurant
”Sigurd”	cirka 40 år	Fisker/håndverker
”Arne”	cirka 50 år	Stedsutvikler/entreprenør
”Pål”	cirka 60 år	Stedsutvikler

Vedlegg 2: Informasjonsskriv

Hei, kan jeg få intervju deg?

Mitt navn er Anette Solli og jeg er en masterstudent i Samfunnsgeografi ved Universitetet i Oslo. Jeg er veldig interessert i små lokalsamfunn i Lofoten både når det gjelder menneskene, naturen rundt og hverdagen som sådan. Laukvik har fanget min interesse spesielt fordi det den siste tiden har kommet flere mennesker som har startet opp forskjellige virker innenfor kulturtilbud som galleri, restaurant, overnatting, Polarlyssenter med mer. Det er interessant å kunne få et innblikk både i hva det er som skjer i Laukvik og hvilke meninger det er om en slik stedsutvikling. Det er videre også interessant å kartlegge om det er spesielle forutsetninger eller premisser for at flere tenker i nye baner. I den anledning håper jeg at du har lyst til å bli intervjuet.

Intervjuet vil ta form som en samtale og du kan svare så utdypende som du selv ønsker på mine spørsmål. Dine svar vil også bli anonymisert dersom du ønsker det. Hvis du ønsker det kan jeg sende deg et sammendrag av min oppgave ved prosjektslutt (2010). Den vil også bli publisert på www.uio.no.

Jeg håper du har anledning til å delta på dette. At du stiller opp er svært viktig for at andre skal kunne få innsikt i, og kanskje også trekke lærdom av det særegne ved kulturutviklingen i Laukvik. Hvis du har noen spørsmål ikke nøl med å ringe meg eller sende en e-post. Du kan også kontakte min veileder ved institutt for sosiologi og samfunnsgeografi professor Stig-Erik Jakobsen per e-post: s.e.jakobsen@sosgeo.uio.no

Med vennlig hilsen

Anette Solli

solli1@hotmail.com

mobil: 48605364

Vedlegg 3: Intervjuguide

Intervjuguide

1. Min bakgrunn

- Hva jeg gjør i Laukvik.

Skriver oppgave om Laukvik og kulturinnovasjoner. Hvordan dette bidrar til lokalsamfunnets utvikling og om meninger om dette i samfunnet som sådan.

- Forklare hva jeg mener med nytenkning/innovasjon og kulturinnovasjon.

Nytenkning eller innovasjon som det også blir kalt er en måte å tenke på som fører til en nyskapning enten dette er innenfor teknologi eller som i dette tilfellet kullturnæringer. Derfor blir kulturinnovasjoner, sagt i kort fatning nyskapning innenfor det som måtte defineres som kultur innefor et gitt samfunn.

(da startes båndspilleren).

2. Bohistorie

- Hvor lenge har du bodd i Laukvik?

3. Jobb og virke

- Hva gjør du?
- Når startet du opp ditt virke her i Laukvik?
- Hva er omfanget av din aktivitet? (inntekt m m)

4. Lokaltsamfunn.

- Hva synes du er viktig at er tilgjengelig i din hverdag?
- Benytter du deg av de nye tilbudene som har kommet som Polarlyssenter eller Kulturhuset?
- Er det riktig å bruke kultur for å øker stedets attraktivitet (flere turister, økt bolyst m. m)?

5. Nordland fylkeskommune, staten og kultursatsning

- Hva er din oppfattning av Nordland Fylkeskommune og fylkesmannens innstans for at kunstnere, håndverkere og andre skal kunne drive sin kunstform i distriktene?
- Tror du det er en viktig faktor for kulturutvikling at institusjoner som for eksempel Innovasjon Norge, Kulturdepartementet eller Kultursekken Nordland går inn med støtte og finansiell hjelp på småsteder for å videreutvikle eventuelle nytenkninger?
- Hva tenker du om at kultur blir et strategisk verktøy for å fremme tilflytting og turisme?

6. Finansiell støtte og din nytenkning

- Liker du tanken på å søke finansiell støtte for dine ideer? (støtte fra private (personer,bedrifter) eller fra offentlig ordninger?)
- Er det en motivasjon at du vet at det finnes institusjoner som ønsker økt innovativ aktivitet i distriktene?

- Er det en viktig faktor for deg å være selvstendig?
- Påvirker en eventuell støtte dine ideer/prosjekter? (er de eventuelt tilpasset noen eksisterende støtteordninger?)

7. Nytenkning og deg

- Hva betyr begrepet innovasjon for deg?
- Hva ble du motivert av når du ville starte noe nytt?
- Hvordan tok du avgjørelsen om å slå deg ned i Laukvik (først og så ble inspirert til å drive frem nytenkning i Laukvik eller hadde du hatt i tankene lenge at du ville starte med dette, men trengte de rette menneskene/institusjonene rundt deg)?
- Hvordan blir du motivert?
- Hadde du tenkt å gjøre dette når du kom hit? For eksempel selvrealisering og drømmer?
- Møter du positive tilbakemeldinger fra ditt lokalsamfunn?
- Bidrar koblingen mellom kultur og turisme til en for sterk kommersialisering av kulturen?

8. Venner og nettverk

- Har du de fleste av dine venner her i Laukvik eller er ditt nettverk(altså venner, kolleger, gode rådgivere, folk innenfor samme miljø etc.) spredt utover Laukviks grenser?
- Gjennom hvem og hva ble du kjent med Laukvik?
- Hvilke forretningsmessige nettverk har du og hvor viktige er de for din aktivitet?
- Er det forskjell på de forretningsmessige nettverkene og de sosiale nettverkene dine? (hvem som inngår, hvordan de brukes osv)

9. Laukvik og framtiden

- Hvilke forventninger har du til Laukviks framtidige utvikling?
- Hvordan opplever du at folk i Laukvik forholder seg til en større kultursatsning?
- Er det faktorer eller forandringer du frykter for Laukvik?
- Hva kunne vært gjort annerledes for å styrke utviklingen i Laukvik